

Yabancıların memleketimize girip kalmalarını çok sıkı bir düzene koymak sırası geldiğini sanıyoruz

Dünya savaşı, sebep olduğu birçok sıkıntılar ve türlü zorluklar arasında bir de, az çok her memlekette istekli isteksiz bir göç hareketi uyandırdı.

Birbirine düşman olan, yahut birbirile alışveriş kesen devletlerin sayısı şimdiye kadar hiç görülmemiş bir kerteğe vardı. İçin, bir yerden kalkıp, kaçıp yahut kaldırılıp kaçırılıp kendi yurduna dönmek isteyen, hattâ kendine yer arayan insan kabileleri de hiç bir savaşta benzeri görülmemiş şekilde çoklaştı ve sıklaştı. Coğrafyanın dört yönü arasında yol alan ve yol arayan bu çeşitli politika göçebeleri, sınırını aşmışları ilk düşman memlekette kendi vatanlarına dönmek için, çok vakit, başka düşman topraklardan da geçmek zorunda kalıyorlar. Sınırların bu geçit kapalılığına karadan ve denizden taşıt yoksulluğu da katılınca, bu zoraki yolcular en elverişli buldukları yerde kalıyorlar.

Türkiye, bu memleketler arası göç dalgalarının başlıca uğrağı oldu. Sadece uğrağı kalsa, birşey demezdik. Fakat, yurdumuz, bu sayı ve özü belirsiz yabancı kabilelerin sürekli durağı hâline girdi. Doğrusu, bundan ürkmeye başladık.

Türkiye, dünya yangını ortasında herkesin dilediği gibi oturup kalktığı, istediğini alıp yiyebildiği rahat ve güvenli tek yerdir. Yasama şartları, burada, başka memleketlerle ölçülmeyecek kadar geniştir. Türkiye'nin savaşa girişmemiş olmasına, yangından ve yokluktan çıkarılmanın gözlerini kamaştıran bolluğuna bir de Türk hükümetinin hür ve demokrat kanunlarıyla Türkiye halkının misafir saygısı katılırsa, memleketimize son zamanlarda niçin bu kadar çok yabancı dolduğu hemen anlaşılır. Ankara, İstanbul gibi büyük şehirlerimizde hanlar, oteller tikim tikim doludur, boş apartaman kalmamıştır. Trenlerde yer bulamazsınız. Gelip gidenlerin en çoğu bu memleket vatandaşlarından başka kimselerdir. Kimlerdir, ne iş yapıyorlar, ne beklerler, belli değil.

Biz yabancı düşmanı değiliz. Kanunlarımız din, ırk, millet ve mezhep gözetmeden, ayrışmaz herkeşe karşı birdir, herkesi koruyucudur. Kapımıza sığınanları geri çevirmemek, milletçe ve devletçe yiğit ahlakımızın gereğidir. Fakat, bugün, iki bakımdan bu mesele üzerinde durmanın sırası geldiğini sanıyoruz.

Biri, içinde bulunduğumuz sıkıntılı şartlara göre, herşeyden önce vatandaşları korumak, başka düşünceler uğrunda vatandaş hakkını ziyan uğratmamak kaygısıdır. Kendimiz, her sahada türlü kısıntılara katlanıyoruz. Azlıktan, pahalılıktan kendimiz şikâyetçiyiz. Evlerimiz, apartmanlarımız, otellerimiz — hele Ankara ve İstanbulda — kendimize yetmiyor. Devlet, trenlerde yolculuğu kısımaya uğraşıyor. Yiyecek ve giyeceğimiz ancak kendimize göredir. Böyle bir zamanda, ortalığı, bu kadar bol yabancı kümelerinin teklifsizce kaplaması, güç katlanılır cömertliklerdendir. Bizim gibi savaş dışına kalmış memleketlere gidip kalmanın imkânsızlığını düşündükçe, hükümetin bizde göster-

diği geniş yürekliliğe şaşmaktan kendimizi alamadığımızı söylemek isteriz.

Üzerinde durmak istediğimiz ikinci nokta — ki daha az ehemmiyetli olmadığı meydana çıktı — bu alaca bulaca yabancı kalabalığının uyandırdığı güvenlik kaygısı, polis meselesidir. Binbir vesile ile gelen, giden ve şuraya buraya sığınan kalan bu kadar işsiz güçsüz çeşitli insanı kontrol etmek, ne olduklarını anlamak, neler yapabileceklerini kestirmek kolay değildir. Hem, zorumuz ne? Niçin uykumuz kaçsın, neden uğraşıp didinelim?

Bunun içindir ki yabancıların — kim ve kimden olursa olsun, nereden gelirse gelsin — memleketimize girip çıkma, Türkiye'de sürekli veya süreksiz kalıp oturma şartlarını çok sıkı düzene koymanın, birtakım ayıklama ve yasaklamaların artık gerekli olduğuna inanıyoruz.

Necmeddin Sadak

İlmen gölü kesiminde muharebe

Rusların 18 gün içinde 4425 ölü, 337 esir verdikleri bildiriliyor

Berlin 1 (A.A.) — İlmen gölü kesiminde düşmanın şiddetli hücumuna uğrayan bir tümenimiz beş hafta içinde 150 Bolşevik tümeni püs-kürtmüştür. Bu kesimde 18 gün içinde 4425 Bolşevik öldürülmüş, 337 esir alınmıştır. 10 zirhlî tren, 35 top, 100 dan fazla mitralyöz ve diğer malzeme elimize geçmiş ve düşmana ağır kayıplar verdirilmiştir.

Moskova 1 (A.A.) — Pravda gazetesinin cenup cephesi muhabirinin bildirdiğine göre, bu kesimde hareketâtı bulunan Sovyet birlikleri düşmanla kanlı çarpışmalara tutuşmştur. Çarpışmalar gece gündüz devam ediyor. Başka cephelerden ve gerilerden bu kesime getirilen 256 ncı ve 85 inci Alman piyade tümenleri son muharebelerde ağır kayıplara uğramıştır.

Moskova 1 (A.A.) — Şimal doğu cephesinde bulunan İlzestia muhabiri yazıyor: 28 Şubat'ta bir Sovyet birliği, Almanları 3 kasabadan çıkarmıştır. (N) köyünü ele geçirmek için kanlı bir muharebe cereyan etmiş. Fasistler kitalarımızı durdurmağa çalışmışlar, fakat buna muvaffak olamamışlardır. Askerlerimiz önemli bir mühimmat deposu ile bir çok yiyecek maddesi ve sair malzeme ele geçirmişlerdir.

Moskova 1 (A.A.) — Kalinine cephesinde bildirildiğine göre, Sovyet kuvvetleri bir Alman piyade alayla bir istihkâm taburunu ve bir tank karşıkoyma topu grupunu bozguna uğratmışlardır. Ruslar, aynı zamanda Almanları 6 meskûn mevkiden de geri atmışlardır.

Moskova 1 (A.A.) — Kalinin cephesinde dört gün süren şiddetli muharebeler esnasında bir çok şehirlere yeniden işgal edilmiştir. Leningrad cephesinde Sovyetler, Almanların müteaddit müstahkem mevzilerden taretmişlerdir. Azak bölgesinde Sovyet piyadelerle denizcileri Almanların işgalinde bulunan önemli bir kesime bir akın yapmışlar, 2 top bataryasını, 2 havan topu bataryasını ve 2 kuvvetli radyo verici merkezini tahrip etmişler, Almanların barındıkları 12 evi havaya uçurmuşlardır.

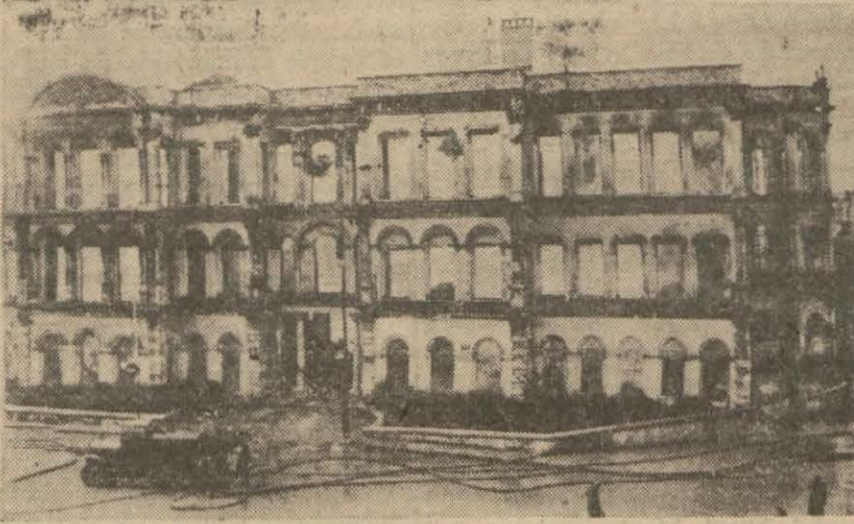
Bir tayyare kazası

Rio de Janeiro 1 (A.A.) — Porto Alegre'de vukua gelen bir tayyare kazası neticesinde yolcuların kömür hâline gelerek yandıkları öğrenilmiştir.

Fen fakültesi yangını

Yangının sebebi henüz anlaşılamadı

Derslere Üniversite rasathanesinde, Eczacı mektebinde, Biyoloji enstitüsünde devam edilecek

Fen fakültesinin bulunduğu Zeynep hanım konağının yangından sonraki hali (Yazın üçüncü sayfamızda)

Cava'ya dört tümen Japon askeri çıktı

Karaya çıkan kuvvetlerle muharebeler devam ediyor

Newyork 1 (A.A.) — Colombia radyosunun Cava muhabiri, Japonların cumartesi akşamı Bandoeng bölgesi batı cennubunda ve İndramayu'nun doğusundaki bölgede 3 noktada karaya çıktıklarını söylemiştir. Bu muhabir, kuvvetli bir Japon filosunun Arambang'ın 30 kilometre kadar doğusunda Semarang ile Bandoeng arasında yarı yolda kâin sahilin büyük bir kısmına asker çıkarmağa başladığını ilâve ediyor. Japonların ihraç hareketi resmen teyit edilmektedir.

Bandoeng 1 (A.A.) — (Cava adası) Reuter: Resmen bildirildiğine göre Japonlar dün gece Cava'nın şimal kıyısı üzerinde 3 noktada karaya asker çıkarmışlardır. Japonların karaya asker çıkardıkları bu noktalar şunlardır:

1 — Batavia'nın batısında Batan eyaleti,
2 — Batavia'nın 200 kilometre doğusunda ve Şeribon'un 60 kilometre batısında İndranayu bölgesi,
3 — Surabaya ile Semarang arasında ortalarında. Renbang bölgesi.

Müttefiklerin deniz ve hava kuvvetleri bütün gece faaliyette bulunmuşlar, karaya çıkan kitalara hücumlar yapmışlar ve Japonlara ağır kayıplar vermişlerdir. Müttefikler tahsilat bekleniyor.

Bandoeng (Cavada) 1 (A.A.) — Cavaya çıkan Japon askerlerinin sayısı 4 tümen tahmin ediliyor.

Karada muharebeler

Bandoeng 1 (A.A.) — Reuter muhabirinden: Cava muharebesi karada, denizde ve havada şiddetle devam etmektedir. Gece 3 noktaya çıkan Japon kuvvetleri müdafilerin ısrarlı mukavemetlerine çarpmakta (Devamı sahife 2 sütun 6 da)

Dikkatler:

Devlet kurumlarını tahta binalardan çıkarmalıyız

Adliye sarayından sonra Zeynep Hanım konağının yanması, tahta binalar içinde yerleşmiş devlet kurumları üzerine bir daha dikkatimizi davet ediyor. Bu binalar yanmaya mahkumdur. Bunların değeri yoktur, daha iyisi yapılır, diyelim. Fakat içindeki vesikaları, kitapları, âletleri — hele bu zamanda — yerine koymak imkânsızdır.

Yanıp yok olmasını istemediğimiz şeyleri aşıp binalardan çıkarılmalıyız.

Ebedî Şefin anıt - kabri projeleri

Başvekâlette kurulan bir komisyon tarafından tedkik olunacak

Ankara 1 (Telefonla) — Ebedî Şef Atatürk'ün Anıt - Kabri'ne ait projelerin hemen hepsi Ankara'ya gelmiştir. Bu projeler, Başvekâlette bir komisyon tarafından tedkik edilecek ve kazananlar tesbit olunacaktır. Bunu tesbit için beynelmîl şöhreti halz mimarlardan mürekkep bir heyet Ankara'ya davet olunmuştur. Bunlar arasında bulunan Almanya'nın tanınmış mimarlarından profesör Bonnet yarın Ankara'ya gelecektir. Maruf Fransız mimarlarından profesör Peret bu akşam İstanbul'dan Ankara'ya hareket etmiştir.

İngiliz tayyarecileri Rusyadan döndüler

Londra 2 (A.A.) — B.B.C.: Rusyada bulunan İngiliz tayyarecileri İngiltereye dönmüşlerdir. Bunların Rusyada iki vazifesi vardı. Biri Şimali Rusyada Murmansk üzerine yürümek isteyen Alman kuvvetlerine karşı koyan Rus kuvvetlerini yardım etmek, diğeri Rus pilotlarına Hurricane tayyarelerinin kullanış tarzını öğretmekti.

— Kuzum Firdevs, şu tavan lâmosasını da yak, tasarruf yazısını okuyamıyorum..

BU SABAHKİ TELGRAFLAR

Cenupta Rusların yeni taarruzları

D. N. B. ajansı yığın halinde yapılan bu taarruzlar bir işe yaramıyacak diyor

Londra 2 (Radyo saat 7.15 de) — Dün gece yarısı Moskova'da neşredilen resmi Rus tebliği:

Dün kitaatımız, düşmanın mukavemetini kırdıktan ve mukabil hücumlarını püs-kürtükten sonra ilerlemişler ve bazı meskûn yerleri geri almışlardır.

Cumartesi günü 14 tayyare kaybetmemize mukabil 68 düşman tayyaresi tahrip ettik. Cuma günü Almanların kayıpları 47 tayyaredir.

Londra 2 (A.A.) — B.B.C.: Moskova'da çıkan Kızıl Yıldız gazetesi, Rusların merkez cephesinde ismi zikredilmeyen stratejik noktalar girdiklerini yazıyor. Almanların zayıflık buluyktur.

Moskova radyosuna göre Ruslar merkezde iki Alman piyade taburunu imha etmişler, iki alayın karargâhını da ele geçirmişlerdir.

Ruslar, Harkof'tan Azak denizine kadar 400 kilometrelik bir cephede saldırıya devam ediyorlar. Bir Alman tümeni ağır zayıflığa uğratılmış, Harkof bölgesinde mühim bir müstahkem mevki işgal edilmiştir. Açılan bir gedikten Rus süvarileri dalarak birkaç köyü geri almışlardır. Cenup cephesinde şiddetli yağmurlar yağmakta, karlar da erimekte bulunduğundan her taraf bataklığa dönmekte ve Almanların motorlu kuvvetlerini ve ağır bataryalarını kullanmalarına mâni olmaktadır.

Ruslar, İlmen gölünün cenubu şarkısında 3 köyü geri almışlardır.

Staraya Russa'da çevrilmiş olan on altıncı Alman ordusunun vaziyeti ümitsizdir.

D. N. B. nin Rus taarruzlarına dair tebliği

Berlin 2 (A.A.) — D.N.B.: Ruslar, cenup cephesinde katı bir netice elde etmek için yığın halinde yaptıkları taarruzlar hiç bir işe yaramıyacaktır. Almanların, teşebbüsü hiç bir zaman ellerinden kaçırmadıkları olaylarla sabittir. Alman kuvvetlerinin donmuş Azak denizi üzerinde cüretli bir hamle yapmış olmaları Alman askerindeki savaşçılık ruhunun yeni bir belgesidir.

Rangon'da son vaziyet

Londra 2 (A.A.) — B.B.C.: Birmanyada Sitang boyunca düşman faaliyeti artmıştır. İngiliz tayyareleri düşman mevzilerine hücum etmişlerdir. Rangon'da askeri hükümet kurulmuş, örfi idare ilân edilmiştir.

Vichy 2 (A.A.) — O. F. I.: Sitang ve İravadi nehirleri boyunca Japon faaliyeti artmıştır. Rangon'da dükkânlar kapalıdır. Düşmanın şehre anbean hücum etmesi bekleniyor.

Japonlar Cava'da ilerliyorlar

Müttefik kuvvetler istilâ kuvvetlerine çetin bir mukavemet gösteriyorlar

Londra 2 (A.A.) — B.B.C.: Cava'da Japon istilâ ordusuyla müttefik kuvvetleri arasında çetin muharebeler devam etmektedir. Japonların kayıpları büyüktür. 27 düşman gemisine isabetler kaydedilmiştir. Bir düşman gemisi tam dört isabetten sonra havaya uçmuştur. Japonların Cavaya elli nakliye gemisi ile geldikleri sanılıyor.

Son haberlere göre Cava'da vaziyet şöyledir: Rimbang bölgesinde karaya çıkan Japon bisikletli kuvvetleri, 30 kilometre cenubu şarkide kâin Bloraya kadar ilerlemişlerdir.

Japonların burada uğradıkları zayıflık ağırdır. Japonların hedefleri Rimbang'dan elli kilometre mesafede kâin Tijabede'deki petrol tasfiyehanelerini elde etmektir. Halbuki Hollandalılar buradaki petrol fabrikalarıyla kuyuları tahrip etmişlerdir.

İndranayu bölgesine çıkarılan Japon kuvvetleri, cenuba ilerliyerek Suebangı işgal etmişlerdir.

Batavayın batısında Batan bölgesine çıkarılan Japon kuvvetlerinden haber alınmamıştır.

Cava deniz muharebesi-nin bilânçosu

2 müttefik, 2 Japon kruvazörü, 1 müttefik muhrip ve 3 Japon muhribi battı

Londra 2 (A.A.) — B.B.C.: Cava denizinde Japon istilâ filosuyla müttefik harp gemileri arasındaki deniz muharebesi 20 kilometre mesafeden başlamış, karşılıklı torpido muhribi hücumları birbirini takip etmiştir. Muharebenin ilk safhasında, bir müttefik kruvazör yaralanarak muharebeden çekilmiştir.

Müttefikler, bu muharebede iki Hollanda kruvazörüyle bir Hollanda muhribi kaybetmişlerdir. İki Hollanda kruvazörüne hücum emri verilmiş ve iki kruvazör düşmana saldırmıştır. Bunların torpille battıkları sanılmaktadır. Maamafih batıncaya kadar toplarını kullanmışlardır. Batan Hollanda muhribine gelince, Yam-bang bölgesinde iki Japon kruvazörüne taarruz etmek emri verilmiş, tam bir salvo ile yaralanarak batıncaya kadar mukavemet göstermiştir.

Japonlar, bu muharebede bir Mogamor sınıfından ağır, diğeri başka sınıftan iki kruvazör kaybetmişler, 20 santimlik toplarla silâhlı üçüncü bir Japon kruvazörü ağır surette yaralanmıştır. 3 Japon muhribi de yanar ve batarken bırakılmıştır.

Japonlar yalnız bir muhripleri yaralandığı iddiasında

Tokyo 2 (A.A.) — Cava deniz muharebesinde bir Amerikan ağır kruvazörüyle bir Avustralya kruvazörü batırılmıştır. Japonların yalnız bir muhribi yaralanmıştır. Bu tamir edilebilecektir.

Tokyo'nun verdiği zayıat listesi

Vichy 2 (A.A.) — O. F. I.: Japon makamatı, 4 ve 5 Şubat deniz muharebelerinde son Cava deniz muharebesinde beş müttefik kruvazörünün batırıldığını, beşinin ağır, ikisinin hafif hasara uğratıldığını; 10 müttefik muhribinin batırıldığını, 2 sinin ağır, dördünün hafif hasara uğratıldığını beyan ediyorlar.

Şubat zarfında Almanların batırdıkları gemiler

Vichy 2 (A.A.) — O. F. I.: Almanlara göre, şubat zarfında 700 bin tonluk müttefik vapurları batırılmıştır.

Dün Geceki ve Bu Sabahki Haberler

Harp tebliğleri

İngiliz tebliği

Kahire 1 (A.A.) — Orta Şark İngiliz kuvvetleri umumî kararlarının tebliği: Dünkü cumartesi günü her iki tarafta mühim keşif faaliyetleri olmuştur. Mekill'in doğu çevresindeki küçük bir düşman kolu topçumuz tarafından muvaffakiyetle ateşe tutulmuştur. Havalarmı fenalığına rağmen hava kuvvetlerimiz keşif kolarmıza yardımcı devam etmektedir.

Kahire 1 (A.A.) — Orta Şark İngiliz hava kuvvetlerinin tebliği: 27/28 şubat gecesi Trablus ve Bin-gazideki hedefler hava kuvvetlerimiz tarafından taarruza uğramıştır. Trablusta bombaların liman çevre-sinde, Kastello deposu ile demiryolu deposu ve Karamanli mendireği üzeri-nde patladığı görülmüştür.

Bingazide şiddetli bir infilakla mü-teakip katedral mendireğinde yangın çıkmıştır.

Sirenlikteki hareketler fena ha-valar yüzünden mahdud olmuştur da başka bir yerde düşmanın evvelce ha-sara uğrayan bir Yunkers 88 taya-resi, şimali Afrika kıyısı açığında bir harp gemisinin hava karşıkoyma a-teşle düşürülmüştür.

Bu ve diğer hareketler sonunda iki tayararemsi noksanır. Pilotlardan bi-ri kurtulmuştur.

Alman tebliği

Berlin 1 (A.A.) — Alman başku-mandanlığının tebliği: Son günlerde-ki savaşlarda düşman Keç yarım-a-dasında 4.000 den fazla ölü vermiş ve 66 zırhlı araba kaybetmiştir. 26/27 şu-bat gecesi Alman devriyeleri, Azak denizinin buzları üzerinde cenup kı-yısına kadar 30 kilometre ilerlemişler ve orada düşmanın bir dayanma noktasını efradile birlikte tahrir et-mişler, kendileri hiç bir kayba uğra-mamışlardır.

Donetz cephesinde daha başka şid-detli savaşlar cereyan etmektedir. İtalyan ve Alman kitaları şark cep-hesinin muhtelif kesimlerinde düşma-nın zırhlı arabalar yardımıyla yaptığı hücumları püskürtmüşlerdir. Alman hava kuvvetleri bazı düşman toplu-luklarını tahrir, külliyelet miktarda zırhlı arabayı tahrir, topu ve daha başka arabaları imha etmiştir.

Şimalde düşmanın Murmansk lıma-nındaki askeri müesseselerine tesiri hava akınları yapılmıştır. Büyük to-nejda bir taşıt, atılan bombalarla hasara uğratılmıştır.

Şimal Afrika'da İngiliz devriye müf-rezeleri püskürtülmüştür. Alman av-cuları düşmanın makineli tüfeklerle mücehhez tanklarını dağıtmışlardır.

Manş bölgesinde bir Alman avcı tayarareş teşkil, kendisinden daha büyük bir İngiliz avcı teşkiline dahil 3 tayarareyi düşürmüş, kendisi hiç bir kayba uğramamıştır. Belçika sahili üzerinde yapılan bir savaşta düşma-nın bir av tayarareş düşürülmüştür.

Rus tebliği

Moskova 1 (A.A.) — Geceki Sovyet tebliği: Büyük düşman mukavemet merkezlerini yıkan kitalarımız ilerle-mişler ve birçok meskün mahalleri almışlardır. Düşmanın 25 tayarareş düşürülmüş ve 20 tayarareş de mey-danlarda yakılmıştır. Kaybımız 7 tayararedir.

Moskova 1 (A.A.) — Bu sabahki Sovyet tebliği: Bu gece birliklerimiz hafif Alman kitalarına karşı hare-ketlerine faaliyetle devam etmişler-dir.

Kalinin cephesinin bir kesiminde Almanlar bir Sovyet birliğinin mü-dafaa ettiği mevzilere karşı hücum etmişlerdir. Düşman yaklaşınca as-kerlerimizin şiddetli bir ateşi ile karşılaşmıştır. Almanlar muharebe meydanında 200 den fazla ölü bırak-mışlardır. Bunun üzerine Hitlerçiler süratle gelişmişlerdir.

Leningrad cephesinde harekâta bulunan birliklerimizden biri bir gün-de 600 er ve subay esir almıştır.

İngiltere üzerinde Alman tayarareleri

Londra 1 (A.A.) — Hava ve Dahili Emniyet Nazirliklerinin tebliğine gö-re, bu gece erken saatte birkaç düş-man tayarareş, İngiltere'nin doğu sa-hili üzerinde uçuş, fakat hiç bomba atılmamıştır.

Kartal Kızılay kurumu-nun kongresi yapıldı

Kartal (Akşam) — Kartal Kızı-lay Kurumunun senelik kongresi ya-pılmış ve hesabât tedkik ve kabul edildikten sonra Ali Rıza Gülekim başkanlığa, Besime, Ali Şefik, Halil Vehbi, Nuri Dikmen de âzalığa se-çilmişlerdir.

Kuyuda ölüm

Sultan Selim'de Karadavut soka-ğında Memdubun 3 numaralı evin-de kiracı 45 yaşlarında sarâç İsmail, evin kuyusuna kazaa düşmüş ve cesedi ifaiye tarafından kuyudan çıkarılmıştır.

Birmanya'da Japon baskısı artıyor

Japonların yeniden takviye kitaları aldıkları haber veriliyor

Londra 1 (A.A.) — Birmanya'da şiddetli muharebeler devam ediyor. Japonlar, sayı üstünlüğüne sahiptir-ler ve takviye almışlardır. İngiliz as-kerleri Bilin ile Sittang arasında kal-mışlardır. Sittang ötesindeki külli kuvvetlere iltihak imkânını bulamı-yacaklarından korkuluyordu. Bugün haber alındığına göre, irtibat tesis edilmiştir. Vaziyet nezaketini muha-faza ediyor. Rangun'un devamı da-yanamayacağı düşünülmektedir.

Rangun 1 (A.A.) — İngiliz or-du tebliği: Sittang ırmağı üzerinde devriye hareketlerine devam edil-mektedir. Düşmanın gittikçe artan faaliyetleri hakkında emareler vardır.

Rangun 1 (A.A.) — Hava teb-lîği: Av ve bomba tayararelerimiz bütün gün düşman mevzileri üzeri-nde ileri hatlarda faaliyet göstermişlerdir. Düşman tarafından hiç bir hava faaliyeti olmamıştır.

İki kara yolu açıldı

Yeni Delhi 1 (A.A.) — Bu hafta içinde Hindistana gelen Rangun Hint tahliye komitesi üyelerinden birinin bildirdiğine göre, Birmanya hükümeti, biri Tadang'dan Promve Anyas'a diğeri Hindistan hududu üzerinde Moniva'dan Rangun ve Dimapur'a giden iki kara yolu aç-mıştır. Mumaleyle, Birmanya'dan ayrılanların bu yoldan geçtiklerini ilâve etmiştir.

Hint hükümetinin Birmanya'daki ajanı, bu yollar üzerinde otomobil ve otobüs münakalatını temine ça-lışmakta ve Birmanya hükümeti de tahliye işine yardım ederken, bilhas-sa bu mesele ile meşgul olmak mak-sadiyle iki ajan tayin etmiş bulun-maktadır.

Malta'ya hava akınları

Malta 1 (A.A.) — Cumartesi neşre-dilen tebliğde şöyle deniliyor: 3 ta-ne Yunkers 88 bomba tayararesinden başka dün öğleden sonra Malta üze-rinde İngiliz hava kuvvetlerine men-sup avcı tayarareleri 3 Messerschmitt tayararesini tahrir etmişlerdir. Taya-re karşı koyma hafif topçusu diğer bir Yunkers 88 i hasara uğratmıştır. Dünkü cumartesi günü düşmanın ha-va faaliyetinde belki de havanın fe-nahlığından dolayı bir sükûnet görü-lmüştür.

Hatay ormanlarında mantar meşesi

Antakya (Akşam) — İhşisarlar idaresinin birkaç aydanberi yaptır-dığı tedkikler sonunda bölgemiz or-manlarında mantar meşesi bulundu-ğu anlaşılmış ve getirilen numunele-rin iyi evsafa olduğu görülmüştür. İhşisarlar umum müdürü lüğü ziraat mühendislerinden B. Mehmet ten al-dığın izahata göre, mantarsızlık yü-zünden İhşisarlar fabrikalarının kar-şılığı müskülâtın pek yakında ber-taraf edileceği ve bu mantarların memleket ihtiyacını karşılayacağı an-lanılmıştır.

Filipinlerde

Japonlar, Luzonda Abra vadisini tahliye mecbur kaldılar

Vaşington 1 (A.A.) — Harbiye Nezareti, Amerikan ve Filipin kuv-vetlerinin Japonları Luzon adasında Abra vadisi tahliye mecbur ettik-le-rini bildirmektedir.

Perl Harbour baskını mesulleri

Vaşington 1 (A.A.) — Hawai ada-larındaki Amerikan filosu kumandanı amiral Kimmel ile askeri kumandan albay Short, Pearl Harbour baskını münasebetiyle vazifede ağır hata iş-le-me suçıyla divanı harbe verileceklerdir.

Kandırada bir ev tamamen yandı

Kandırda (Akşam) — Kandıranın Karadurak mahallesinde B. Cemal'in evinden gece saat dört sıralarında yangın çıkmıştır. Ev, halkın bütün gayretlerine rağmen ve hiçbir eşya kurtarılmadan tamamen yanmıştır.

Harp vaziyeti

Cava'da şiddetli muharebeler başladı

İngilizler, Birmanya'da Japonların büyük bir taarruzunu bekliyorlar

Uzak doğuda:

Japonlar son günler zarfında ace-le etmeğe başladılar. Felemenk Hin-distanını teşkil eden adalardan her gün birisine asker çıkıyorlar, Bir-manya'da Çin yolunu tamamen kapamağa ve Hindistan hududuna doğru ilerlemeğe çalışıyorlar. Japon-ların, bugünkü fırsattan istifade ederek buralarda esası surette yer-leşmek istedikleri anlaşılmaktadır.

Son haberlere göre Japonlar Cava adasına da asker çıkarmışlardır. Asker dolu kırk Japon gemisi, ağır ve hafif 20 kruvazörün ve kuvvetli tayarare filolarının himayesi altında Cava'ya yaklaşınca Felemenk ve Amerikan gemileri buna mâni ol-mak için ortaya çıkmışlar ve büyük bir deniz muharebesi olmuştur. Amerikan gelen telgrafılar 8500 tonluk büyük bir Japon kruvazörü ile 3 Japon muhribinin hasara uğra-tıldığını bildiriyor. Japonlar ise Amerikan Felemenk kuvvetlerine mensup 5 kruvazörle 2 muhribin batırıldığını haber veriyorlar. Fe-lemenk deniz kuvvetlerinin kahrma-nca çarpıştığı, fakat üstün kuv-vetler karşısında mühim kayıplara uğradığı anlaşıyor.

Japonların asker çıkardıkları yer-ler kısmen askeri kıymeti büyük olan mahaller, kısmen de petrol sa-hasıdır. Japonların her yerde evvelâ petrol muntakalarına el koymağa çalışmalarına bakılarak buradaki

Müttefik kuvvetlerini petrol ve ben-zin bulmakta güçlüğü uğratmak istediklerine hükmedilebilir.

Cavada şiddetli kara muharebe-leri başlamıştır. Celebes ve Timor adalarında, Sumatranın henüz işgal edilmemiş kısımlarında da muhare-beler oluyor. Filipin adalarında dur-gunluk devam etmektedir.

Birmanya'da Japonlar yeniden ilerlemişler, Çine harp malzemesi gönderilen şimendifer hattını kes-mişlerdir. Bugün yarın Rangun'a bü-yük bir taarruz bekleniyor. Londra radyosu Birmanya'da durumun fena olduğunu kabul etmektedir.

Doğu cephesi:

Bütün cephe boyunca, bilhassa şimalde Leningrad muntakasında, ce-nupta Doneç havzasında şiddetli muharebeler oluyor. Sovyetler bir-maktar ilerlediklerini, Almanlar ise Rus taarruzlarının püskürtüldüğünü bildiriyorlar. Gelen haberlerden du-rumda esaslı bir değişiklik olmadı-ğı anlaşılmaktadır.

Libyada:

Yalnız devriye kuvvetleri muha-rebeleri oluyor. Hava faaliyeti tek-rar şiddetlenmiştir. Alman tayarare-leri Maltaya ardı kesilmeyen akınlar yapmaktadır. Londra, bu akınlar esasında adadaki İspanya ve Belçika konsoloslarının öldüklerini bil-dirmektedir.

Yeni Gine'ye hava akını

Japon tayarareleri gündüzün taarruz ettiler

Melbourne 1 (A.A.) — Avus-tralya hava tebliği: 16 Japon bom-ba ve avcı tayararesi cumartesi günü öğleden sonra Yeni Gine adasında Port Moresbi'ye hücum ederek bazı hasarlar yapmışlardır. Bir Japon av-cı tayarareş tahrir edilmiştir.

Hollanda Timor'unun hükümet merkezi olan Koepang açığında bir düşman kafilisine hücum teşebbüsünde bulunan Avustralya keşif tayarareleri, avcıları tarafından yolları keşilmiş ise de ülerine salimen dön-müşlerdir.

Dün gece tayararelerimiz Gasmata (Yeni Brötunya adası) da havalan-ma pistini muvaffakiyetle bombala-mışlardır. Bütün tayararelerimiz üs-lerine salimen dönmüşlerdir.

Japonların aldıkları esirler

Tokyo 1 (A.A.) — Umumi ka-rarâhın tebliğinde 25 Şubata kadar cereyan eden müddet zarfındaki hareketlere dair ve alınan esirlerle ganimetler hakkında aşağıdaki taf-silât veriliyor: Birmanya cephesinde alınan esirler 2398 kişidir. Alman ganimetler 18 tank, 88 top, 151 mi-lyaröz, 1005 tüfek, 557 otomobil ve takriben yarım milyon tüfek mer-misidir.

Felemenk Hindistanı cephesinde 610 tank, 23 top, 500 şimendifer vagonu iştinam edilmiş, 400 esir alınmıştır. Timor adasında esir edil-en Avustralyalılar 1500 kişiden fazladır. Amboine adasında alınan esirler, 2300 dür.

Cava, denizi kesiminde 218 düş-man tayarareş düşürülmüş veya yer-de tahrir edilmiştir. Bismark adala-rında 697 esir alınmıştır.

Saravak racası Avustralya'da

Londra 1 (A.A.) — Saravak racasının Melbourne'da olduğu ve sıhhatte bulunduğu haber veriliyor.

Dük de Windsor Florida'da

Miami 1 (A.A.) — Dük de Windsor, buraya gelmiştir.

Wake adasına son taarruz

Japon amiralına göre bunun sebebi nedir?

Tokyo 1 (A.A.) — Miako Şim-ların gazetesinde amiral Higure, Amerikalıların Wake adasına kar-şı yaptıkları son taarruz teşebbüsleri hakkında diyor ki:

«Amerikalıların Wake'yi tekrar ele geçirmek hususundaki bütün ümitleri çocukça ve boş şeylerdir. Gerçi Wake, bir harp limanı de-ğildir. Fakat ideal bir hava üssüdür. Amerikalılar, bu hücumu aşağıdaki-ki 3 sebepten dolayı teşebbüs et-mişlerdir:

1 — Birleşik Amerikadaki efkârı umumiyeye teminat vermek için,
2 — Wake adası elde olmazsa, Hawaii stratejik bakımdan tehdi-de maruz bulunacağı için,
3 — Wake adası, Japonya'ya kar-şı yapılacak olan hücum teşebbüsle-rini mümkün kılacağı için.»

Amiral Higure, düşmanın her halde denizden çete muharebesine devam edeceğini, fakat Pasifik de-nizine atık Japonların tamamen hâ-kim bulunduğunu ve düşman do-nanması külli kuvvetinin tahririndenberi bu hâkimiyetin Japonya'nın eline geçtiğini söylemiştir.

Manş üzerinde bir hava muharebesi

Berlin 1 (A.A.) — Cumartesi sabahı Me. 109 tipli 4 Alman avcı tayarareş Manş civarında uçarken 20 kadar Spitfire tayarareşle karşılaşmışlardır. Alman tayarareleri İngiliz teşkilile derhal muharebeye tutuşmuşlardır. Bu teşkil, sayı bakımından kendileri-ne 5 defa üstündü. Alman tayarareleri çok şiddetli cereyan eden savaşlardan galip çıkmışlar ve 3 düşman taya-aresini denize düşürmeğe muvaffak ol-muşlardır. Alman tayararelerinin 4 ü de, diğer Spitfireler Atlantik sahili istikametinde yol almağa başladık-tan sonra ülerine dönmüşlerdir.

Amerika'da hükûmete mal müsadereşi salâhiyeti veriliyor

Washington 1 (A.A.) — Müessiller meclisi, hükûmetin mal müsadereşi hususundaki salâhiyetini tayin eden harp salâhiyetlerine dair kanun pro-jesini kabul etmiştir.

İngiliz paraşütçülerin faaliyeti

Harbiye ve Hava Nazirlikleri müşterek bir beyanname neşrettiler

Londra 1 (A.A.) — Tebliğ: 27-28 Şubat gecesi Şimali Fransada Havre'nin 20 kilometre şimalinde bulunan Bruneval'e İngiliz paraşüt-çüleri inmişlerdir. Bunlar buradaki mühim Alman radyo istasyonunu tahrir ve muhafızlarından sağ kalan-larını esir alarak plaja doğru ilerle-miş ve burada kendilerini bekleyen gemilere binerek ülerine gelmişler-dir. Gerek iniş ve gerekse gemilere biniş tayarare harp gemilerimizin ge-niş ölçüde yardımı ile hâdisesiz ol-muştur.

Londra 1 (A.A.) — Amirallık dairesi harbiye nazirliği ve hava na-zirliği, paraşütçülerin Fransa şimal sahiline yaptıkları akma dair aşağı-daki müşterek beyannameyi neşret-mişlerdir:

Müşterek hareketler umumî ka-rarâhı paraşütçülerin 27 Şubat ge-cesi yaptıkları akım hakkında şu taf-silâtı veriyor:

Bahriyenin, ordunun ve hava kuv-vetlerinin aynı derecede önemli ve tesanütlü roller oynadıkları akım, Havre'nin 20 kilometre kadar şimali-nde Bruneval'de kâin dinleme ve haber verme merkezindeki önemli birlik üzerine icra edilmiştir. Albay Sir Nigel Norman kumandasındaki İngiliz hava kuvvetleri taşıt ve bom-ba tayararelerinden murekkep bir teşkil yarbay Piekaro tarafından idare edilerek hücumu geçmiştir. Kumandan Prost emrindeki bir paraşütçü müfrezesi parlak bir ay iş-ğinde ve hafif pus ortasında düşma-nın yaklaşıırken alçaktan uçan tayarareleri üzerine taksif ettiği tayarare karşıkoyma topçusunun ateşine rağmen hedefe uzak olmayan bir nok-tada yere inmiştir. Avcı tayarareleri şaşırtma hareketleri yapmışlardır. Karadaki hareketler plan mucibince ve düşmanın kuvvetli mukavemeti-ne rağmen icra edilmiştir. Bu mu-kavemet beklenmiyor değildi. Zira, düşmanın dinleme ve haber verme merkezine verdiği önem malûmdur. Alman müdafilerin bütün gayretle-rine rağmen dinleme tesisi tamamen tahrir edilmiştir.

Paraşütçüler düşmana ağır kayıp-lar verdirmişlerdir. Bunlar, vazife-le-rini bitirdikten sonra düşman gar-nizonundan hayatta kalan Alman askerlerini esir etmişler ve beraber-lerine alarak hafif deniz kuvvetleri-mizin himaye ateşi altında Brunoval sahiline doğru ilerlemişlerdir. Bu hafif deniz kuvvetleri, kara hare-ketleri esasında sahile yaklaşmış bulunuyorlardı ve firkateyn kaptanı Cook'un kumandası altında idiler. Sahildeki Alman müdafileri geriden paraşütçülerin ve deniz tarafından ihraç gemilerin silâhendazlarla Galles kitalarından murekkep efradı tarafından hücumu uğratarak zaptedilmişlerdir. Tayarareler ve fi-loya mensup bütün gemiler avcı ser-visimize mensup tayararelerin refa-katine arızasız ülerine dönmüş-lerdir.

Paraşütçüler düşmana ağır kayıp-lar verdirmişlerdir. Bunlar, vazife-le-rini bitirdikten sonra düşman gar-nizonundan hayatta kalan Alman askerlerini esir etmişler ve beraber-lerine alarak hafif deniz kuvvetleri-mizin himaye ateşi altında Brunoval sahiline doğru ilerlemişlerdir. Bu hafif deniz kuvvetleri, kara hare-ketleri esasında sahile yaklaşmış bulunuyorlardı ve firkateyn kaptanı Cook'un kumandası altında idiler. Sahildeki Alman müdafileri geriden paraşütçülerin ve deniz tarafından ihraç gemilerin silâhendazlarla Galles kitalarından murekkep efradı tarafından hücumu uğratarak zaptedilmişlerdir. Tayarareler ve fi-loya mensup bütün gemiler avcı ser-visimize mensup tayararelerin refa-katine arızasız ülerine dönmüş-lerdir.

Paraşütçüler düşmana ağır kayıp-lar verdirmişlerdir. Bunlar, vazife-le-rini bitirdikten sonra düşman gar-nizonundan hayatta kalan Alman askerlerini esir etmişler ve beraber-lerine alarak hafif deniz kuvvetleri-mizin himaye ateşi altında Brunoval sahiline doğru ilerlemişlerdir. Bu hafif deniz kuvvetleri, kara hare-ketleri esasında sahile yaklaşmış bulunuyorlardı ve firkateyn kaptanı Cook'un kumandası altında idiler. Sahildeki Alman müdafileri geriden paraşütçülerin ve deniz tarafından ihraç gemilerin silâhendazlarla Galles kitalarından murekkep efradı tarafından hücumu uğratarak zaptedilmişlerdir. Tayarareler ve fi-loya mensup bütün gemiler avcı ser-visimize mensup tayararelerin refa-katine arızasız ülerine dönmüş-lerdir.

Avustralya'da

Şimal kısmı askeri kontrol altına alındı

Canberra 1 (A.A.) — Bütün Avus-tralya şimali, askeri kontrol altına alınmıştır.

Sydney 1 (A.A.) — Singapur'daki Avustralya kuvvetleri kumandanı ge-neral Gordon Bennett, bir Felemenk tayarareşle Avustralya'ya gelmiştir.

Çin'deki muharebeler

Çungking 1 (A.A.) — Shukwan'dan gelen haberlere göre, Çin etecelleri Japonların Hainan adasını, cenup ila-manlarındaki hareketleri için üs ola-rak kullanmalarına rağmen bu ada-nın merkezinde mukavemet etmek-tedirler. Japonlar, misille mukabele tedbir olmak üzere bir kasabaya hü-cum ederek 400 kulübeyle yakmışlar, sıvıl ahaliden 13 kişiyi öldürmüşler-dir.

Çungking'de söylendine göre 20.000 Japon askerinin cenubi Şan-tung'da Sin - Too - Tsin demiryolu-nun cenubundaki Tayi dağlarında bir Çin üssüne karşı yaptıkları imha seferi akım kalmıştır. Japonlar, ilk mevzilerinden umumi bir ricat yap-mışlardır.

Cavaya dört tümen Japon askeri çıktı

(Baştarafı 1 inci sahifede)

ve Müttefik tayarareleri ile harp ge-mileri kıyı açığındaki istilâ filosunu top ateşi altında bulundurmaktadır.

Küçük Müttefik filosunun fevka-lâde gayretlerine rağmen, Japonlar Cavanın şimal sahiline kadar 50 tay-gat gemisini getirmeğe muvaffak ol-muşlardır. Müttefiklerin gayrimüsav-it şerhler altında yaptıkları deniz mu-harebesi Japon filosunu durdurma-ğa matuf olmuş ve 36 saat sürmüş-tür.

Müttefikler bütün kuvvetleri ile istilâya mukavemet etmektedir. Büt-tün gün ve bütün gece Müttefik taya-releri kendi üsleriyle Japon köprü başları arasında mütemediyen me-klik dokumuşlar ve benzin ve bomba alarak tekrar düşmana hücumu geç-mişlerdir. Japonların bir çok asker taşıyan mavnaları tahrir edilmiş ve kıyıya ulaşmak için denizden yüzen düşman askerleri Müttefik av tayarareleri tarafından biçilmişlerdir.

Bir Japon çıkarma birliğinin ön-cüleri yerdeki hava üslerinden veya hiç değilse bir tayarare gemisinin kalkarak ihraç hareketleri için iyi talim görmüş olan bu düşman kuta-sını desteklemiştir. Yerdeki üslerden gelen düşman tayararelerinin Suma-ra, Bali, ve Borneo cenubundaki düşman eline geçen hava meydan-larından uçtukları tahmin edilmek-tedir.

Kâtip Çelebinin türbesi tamir edilecek

Şişhaneden Kasımpaşa'ya inen yo-kusun ortasında Kâtip Çelebinin met-rük türbesi vardır. İlim tarihimizde çok kıymetli bir mevkî olan bu zatın türbesinin esaslı surette tamiri ka-rarlaştırılmıştır.

Edirne güreşçileri çalışıyorlar

Edirne (Akşam) — Edirne böl-gesindeki güreşçileri çalıştırmak üzere şehrimize gelen güreş hocası Saim kapalı alonda yapılan çalış-malar bulunmuş ve gençlerin ser-beş ve alafanga güreşlerde tatbik edecekleri usul ve program hak-kında kendilerine izahat verildiği gibi onların güreşlerle de yakından ilgilennmiş ve bir takım bilgilerle gençleri tenvir etmiştir. Güreş hoca-sı iki ay sonra tekrar bölgemize gel-mek üzere bu sabah İstanbulla hare-ket etmiştir.

Güreş müsabakası

İstanbul güreş ajanlığı tarafından tecrübeliler arasında tertip edilen güreş müsabakaları dün Güreş klübünün Kumkapı şubesinde yapılmış-tır. Çok heyecanlı geçen bu müsaba-kaların neticeleri şunlardır:

56 kilo: 1 Mehmet (Güreş), 2 Fah-rettin (Güreş). 61 kilo: Manol Kur-tuluş, 2 İsmail Galata, 66 kilo: 1 İsmet Galata, Panayot (Kurtuluş), 73 kilo: 1 — Bekir (Güreş), 2 Muzafer (Güreş), 79 kilo: İsmail Topçu Ka-dıköy H. E. 2 Nari Kurtuluş.

Basketbol müsabakası

Eminönü Halkevi tarafından tertip edilen basketbol müsabakalarına dün evin jimnastik salonunda devam edil-miştir. Üçüncü katagori maçlarında Deniz A. Yıldırma 13-25, Tayfun Turana 8 - 16, kolef, Boraya 8 - 42, galip gelişmişlerdir. Günün mühim kar-gılaşması Deniz ile İstanbul lisesi takımları yapılmış ve İstanbul lise-si 10 - 16 rakibini mağlûp etmiştir.

Beşiktaş Kızılay kongresi

Kızılay cemiyeti Beşiktaş kaza şu-besinin yıllık kongresi Beşiktaş Halkevi salonunda toplanmıştır. Kon-gre riyasetine İstanbul mebusu Ziya Karamürsel seçilmiş, müteakiben ka-za şube reisi Saffet Rona tarafın-dan şubenin yıllık faaliyet raporur okunmuştur. Eski ve yeni sene bütçe-leri tedkik edilmiş, Azanın dilek ve mütâlaaları dinlenmiştir. Bundan sonra yeni idare heyeti seçimi yapıla-rak âzalıklara Saffet Rona, İhsan Özkaya, Ekrem Değer, Baha Kâmil Gözüm, Kıymet Pekdeğer, Faik Sa-yar, Fakize Arkut, Bahri Kınacı se-çilmiş ve umumî kongre muraahas-lıkları İstanbul mebusu Ziya Ka-ramürsel ve Denizli mebusu Haydar Günver seçilerek celseye nihayet ve-rilmiştir.

Nazilli basma fabrikası-nın bir senelik çalışması

İzmir (Akşam) — Nazilli basma fabrikasının 941 senesinde 13 mi-lyon 630,991 metre basma ve pazen istihsal ettiği tesbit edilmiştir. Bir senede yekûn itibarile fabrikada ça-lışan amele miktârı 284,085 i kadın olmak üzere 840,699 kişidir.

AKŞAMDAN AKŞAMA

Huzur

— Çarşının şu tarafı meşrute vakıfı... dediler. — Bundan iki asır evvel, falanca zade zengin olmuş. Kendi şahsının, ailesinin, sevdiklerinin refahını temin ettikten sonra: «Evlât ve ahfadım ileride sıkıntı çekmesin!» diye düşünerek, şu kalın kalem duvarlı dükkânları yaptırmış: «Kimse bunları satmasın!» diye şart koşmuş. — Binalar kiraya verilmiş. Hasıl olacak para ile torunların rızıklansın! demiş.

Böyle bir tesisi meydana getirebilen bahtıyârı düşündüm. Ne insanmış o! Ne efendi imiş.

Tanıdığım bir hanımefendi, daima şöyle derdi:

— Para, insanı bambaşka bir hale sokar. Şu kapı açılma da, içeriye bir adam girse, yürüyüşünün ihtişamından, yahut pısrıklılığının zengin mi, fakir mi olduğunu derhal anlarım.

«Para ile iman kimde olduğu belli değildir!» nazariyesinin tamamen aksi. Fakat ben de sanırım, hanımefendinin düşüncesi daha doğrudur.

Şu yaşadığımız devirde, anlattığım evkafının müessesini görseydik, haline, yürüyüşüne, oturup kalkışında ki emniyete ve nefesine karşı olan itimada bakarak:

«— Bu adam bizden değil... Bizim aramızda böyleleri yok!» kanaatine varırdık.

Eskiler, servet hakkında şöyle lâtif bir söz söylemişler:

«Seriatta o senindir, bu benim. — Tarikatte hem senindir, hem benim. — Hakikatte ne senindir, ne benim!»

Fakat onların sahiplik hisleri ve sahiplik imkânları, varlık huzur ve emniyetleri yirminci asırlarımızkinden daha sağlamıymış belli. Adam, ihtiyarlıyacağı köseyi, geleceği odayı, dedeleri ve torunlarıyla birlikte gömüleceği türbevi bilirmiş.

Simdi böyle kaç babayığıt var?

Şu anda, insanlar arasında geniş bir anket açılma da:

— Hayatta şahsınız için ne istersiniz, söyleyin! - dense, çok muhtemeldir ki, alınacak cevap şu olsun:

— Asgari refahımızın, huzur ve emniyetimizin temini.

Avrupada harp patlak verince, çok kimsenin aklından, gayri ihtiyari şu fikir geçmiştir:

— Aman ya Rabbi... Çoluğumla, çocuğumla şu badirenden uzak kalsam... Fazla bir şey istemem... Bir ev bark, bir tüten ocak, kâfi, vafi...

Ve bunun için de hayal işletmeleri:

— Acaba neresi rahat, münasip ve masundur?... Amerika mı?... Honolulu adaları mı?... İşte, şuracıkta, Okyanus ortasında bütün beşeriyet tarafından unutulmuş gibi bir nokta duruyor... Ah şimdi orada bulunsaydık... Hem de pek şairane bir toprak parçasıymış diyordılar...

Meğer oraları ne yaman üslermiş... Topları, hava torpillerinin nişangâhı tarzında, bombardımana aleste hazır duruyormuşlar... Meğer dünyanın hiçbir yerinde, «başımı dinliyeyim!» diye heveslenecek, hayal kurmağa müsait nokta kalmamış...

Böyle olduğuna göre, 1942 de hiçbir sağlam servet, emin âkîbet de yok demektir. Değil torunlarını, torunlarının torunlarını düşünmek, insan kendi şahsi istikbalini, gelecek yıl ne olacağını bilemiyor. En büyük zenginlerimiz, hattâ Amerikalı milyarderlerimiz bile aynı vaziyette...

«— Hangi asırda yaşamak istediniz?» sualine karşılık, eskiden birçoklarımız, büyük bir kendimizi beğenmişlikle şu cevabı verirdik; hattâ ben bile böyle demiştik:

— Şu içinde bulunduğumuz asır, hepsinde üstündür.

Fakat ne inkisar ki, bunda, en lüzumlu şey yok: Huzur! Âtiye güvenli... Bu bakımdan, yirminci asır, «en aşağı asır» diye tasnif edilse lâzıktır. Biri medeniyetin de ilk vasıflarından zira de cemiyet âzasının

ŞEHİR HABERLERİ

Fen fakültesi yangını

Yangının sebebi henüz anlaşılmadı

Üniversite Fen Fakültesinin bulunduğu Veznecilerdeki Zeynephanım konağı yangını söndürmeğe memur edilmiş itfaiye takımı, dün öğleye kadar enkaz başında çalışmıştır. Öğleden sonra takım, buradan ayrılmıştır.

Hâdiseye el koyan müddeiumumi muavinlerinden B. Necati, dün de, adli tahkikata devam etmiştir. Dün, bazı kimseler, istiovap için çağırılmış da, bir gazetenin yazdığı gibi, zan altına alınmış kimse yoktur. Yangının sebebi, dün de anlaşılmamıştır. Maamafih, hakiki sebebin bugünlerde anlaşılabileceğine muhtak nazarle bakılmaktadır.

Zeynephanım konağı binası ile bu binadaki Matematik kütüphanesinin sigortalı olduğu anlaşılmıştır. Maamafih, sigorta bedeli ne olursa olsun, bu kültür kaybımızı karşılayamayacağı muhakkaktır.

Üniversite Rektörlüğü, Zeynephanım konağının yanmasından dolayı Fen Fakültesi derslerinin sekteye uğramaması için çalışıyor. Dün, bu maksatla, Üniversitede alâkadar dekan ve profesörlerin iştiraki ile Rektörün reisiği altında bir toplantı yapılmıştır. Öğrendiğimize göre toplantıda Fen Fakültesi derslerinin Üniversite Rasathanesinde, Eczacı mektebinde ve İstanbul Müftülüğünün yanındaki Biyoloji enstitüsünde devamına karar verilmiştir. Matematik, jeoloji, fizik, astronomi kollarından müdâvimi az olan dersler, Rasathanede yapılacak, diğerleri de iki binaya taksim edilecektir.

Üniversite konferansı salonunda tecrübi fizik il. F. K. B. umumi kimyaya okunacaktır. Tecrübi fizik derslerinin, ziyaa uğrayan vasıtaların yokluğundan dolayı bir kaç gün geçiceceği anlaşılmaktadır.

Ziraat seferberliği

Şehirde fazla sebze yetiştirilecek

Ziraat seferberliğine, memleketimizin her tarafında olduğu gibi, şehirde de hararetle devam edilmektedir. Resmi müesseselerin, dairelerin yaptıkları ekim faaliyetlerinden başka halk ta bahçesinde, erazisinde ekim arttırmağa çalışıyor.

Halk bilhassa patates ekimine ehemmiyet veriyor. Patates ekimi için en müsait mevsim, mart ayı olduğundan patates ekmeği isteyenler hazırlığa başlamışlardır.

Diğer taraftan şehir içinde, ötedenberi bostan olarak kullanılan eraziden başka, sebze ve meyva yetiştirmeğe elverişli olan bir takım yerler daha ayrılmaktadır. Buralarda sebze yetiştirilerek şehrin sebze ihtisalı birkaç misli arttırılacaktır.

Galatasaray klübünün balosu

Galatasaray klübünün senelik balosu 7 mart cumartesi akşamı saat 21 de Takım gazinosunda verilecektir. Balo hazırlıkları bitmiştir. Davetnameler klüpten ve gazinodan temin edilebilir.

istikballerini garanti edebilmektir.

Kendi-i sağlama bağladıktan sonra bütün zürriyetini de selâmete ulaştırırlar her halde bizlerden daha ileri işler... Çok, çok daha ileri...

(Vâ - Nû)

Zeynephanım konağı

Mutfağında 30 ahçı çalışan bir konak..

“Zeynephanım,, ve Kâmil paşaya dair pek dikkate şayan malûmat..

İstanbul tarihî binalarından birini daha kaybettik. Fen fakültesinin bulunduğu «Zeynephanım konağı» yandı...

Zeynephanım konağı, Osmanlı tarihine girmiş, içinde hükümdarlar yemek yemiş, bir devrin en meşhur simaları yatıp kalkmış, en muhteşem Türk konaklarından biri idi. O «tarihi» değil, mattâ başı başına bir tarihtir. Hem de pek meraklı ve pek dikkate şayan bir tarih...

Zeynephanım konağını asil, o aileye intisabı olduğu için çocukluğu bu binada geçen ve İrfan hayatımızda, tarihî bilgilerimizde sözlerini birer «ilim senedi» tarzında telâkki ettirmiş üstâd İbnülemin Mahmut Kemalden dinlemeli.

Eskiye ait hudutsuz malûmatile tanıyan bay Mahmut Kemal'i yangının ertesi günü derin bir acı içinde bulduk. Yakınlarından birinin ölümlü haberini almış gibi idi. İçinde çocukluk günlerini geçirdiği tarihi binanın yangını ona pek ziyade tesir etmişti. Bize şunları anlattı:

— «Zeynephanım konağı» diyorlar. Halbuki Zeynep hanımın kocası Yusuf Kâmil paşa daha sağlıklı iken bütün mallarını birleştirmişlerdi. Onların her şeyleri müşterektir. Konak 1280 tarihinde bitmiştir. Konak yapılmış kasıde yazan ve tarih düşüren birçok şairler kendilerini memnun edecek âtiyeler almışlardır. Cephesinde büyük yazı sanatları hattat Vahdeti'nin bir yazısı ve 1280 tarihi vardı.

Şu dakikada onun içinde geçen çocukluk günlerini hatırlıyorum. Konak o zaman koca bir memleket gibi idi. Ve biz çocuklar onun içinde cirit oynardık. Alt-kattaki, pencereleri tepede hazine dairelerinden yukarıdaki hünkâr dairelerine kadar her yer gözümüz önüne geliyor... O vakitler binanın dahill, bölmelele ve saire gibi şeylerle böyle ayrılmamıştı. Asil halinde idi. Ve içindeki hayat ibretle temayusa değerd.

30 ahçı, 25 araba

Mutfakta yetmiş 30 ahçı çalışırdı. Çırakları, yamakları başka... Börekçi ayrı, etçi ayrı, sebzeçileri yapan yine ayrı. Arabaklılar da her zaman misafirlerin emirlerine âma de 20-25 araba hazır dururdu. O zaman soba olmadı için binayı gömünelerle ısıtırdı. Bu gömünelerde maden kömürü yanardı. Pek soğuk zamanlarda hanımefendinin ve paşanın odalarına tamamille gümtüsten mangallar konurdu. Öteki odalara da sarı mangallar... Konağı aydınlatmak için geceleri binlerce mum yakılırdı... Konağın büyük kalabalığından başka harem ve selâmlıkta hiçbir zaman misafirler eksik olmazdı. Buranın aylık masrafı 7 - 8 bin altın lira idi... Zeynep hanımefendinin odası ikinci katta Beyazıt tarafında idi. Kâmil paşanınki Vezneciler köşesinde...

Üstad biran sustu. Zeynep hanım konağındaki bütün hayat en ince teferruatına kadar gözlerinin önünde canlanmış gibi idi.

Pederi Kâmil paşanın yeğeni ve mühürdarı olduğu için onun tarihi her sahada olduğu gibi bu mevzu da malûmatı pek genişti. Sözlerine devam etti.

Konağın misafirleri

— Misafirler arasında devrin ne kadar tanınmış üdeba, şair, fuzule ve uleması varsa hepsini gördünüz. Şarktan ve garpten gelen edipler, fazillar mutlakla oraya bağ vurulardı.

Vükela arasında Âli, Fuat paşalar, Şirvanî Rüşîd paşa, Mustafa Fazıl paşa, Ziya paşa ve birçok diğer pa-

şalar bulunurlardı. Arada saz âlemleri de yaparlardı. Bu âlemlere yazları paşanın Bebekte geçirdiği esnada kendisine komşuluk eden «Mustafa İzzet» efendi hususî bir neşe verirdi. Mustafa İzzet efendi devrin yazı ve musiki üstâdı idi. Son derece nazik bir zat olan paşa Mustafa İzzet efendiye: «Bir şarkı, bir beste okuyunuz!» demezdi. El vururdu. Ve odaya giren usaklara;

— Ağaları çağırın... Efendi hazretlerini eğlendirsinler!.. derdi.

Evvelce hazırlanan sazendeiler, hanendeler odaya girerler ve efendinin arzu ettikleri bir pesrevi çalarlardı. Bundan sonra Mustafa İzzet efendi onların yanlarına oturur ve şarkıları ile, besteleri ile musiki âlemini ihya ederdi. Dönüşte de arabasının içinde bir kese bulurdu. 200 veya 300 lira... Bundan başka devrin şairlerini yazdırları şirrlere karşı paşa pek eli açık davranırdı. İşte Zeynephanım konağında böyle güzel bir hayat geçiyordu...

İftar hâdisesi

İftar hâdisesi diye anılan meseleye gelince... Bu da şöyle olmuştur:

— 1284 Ramazanında bir cuma akşamı... Sultan Aziz iftar topuna yakın bir zamanda Serasker kapısına geldi. Buradan geç vakit iftara geleceğini Kâmil paşanın konağına bildirdi. Halbuki o vakit Kâmil paşa Fatih caminde bulunuyordu.

Konakta bulunan yeğeni ve mühürdarı pederim Mehmet Emin paşa Fatih camine haber verdi. Paşa en seri vasıta ile beş dakikada Fatih'ten konağına gelmişti... Hazineden altın şamdanlar çıkarılmıştı. Hükümdarın maiyeti ile birlikte iftara geleceği haberi konaktakileri hiç telâşa düşürmemişti.

Zamanın âdeti mucibince Padişahlar yemekte bulunmak üzere nereye giderlerse yemeklerini de beraber götürürlerdi. Başka yerde de sarayda pişen yemekleri yerlerdi. Bu bir ihtiyat meselesi idi. Bunun için sarayın Babıseraskeriye Padişahın yemeği götürülmüştü. Yemekler orada duruyordu.

Sultan Aziz konağına gidip de o göz kamaştırıcı devedbeyli görünce baş mabeyinciyi yavaşça:

— Söyle... Bizim yemeği getirmesinler!.. diye fısıldamıştı.

Altın şamdanlar yanan merdivenlerden çıkıldı. Zamanın âdetine göre iftara gelen Padişaha da bir hediye verilmesi lâzımdı. Bunun için Padişahın oturacağı yerdeki yastığın üzerine gayet musanna, murassa bir mushafı şerif ile 99 luk bir inel tesbih konulmuştu. Sultan Aziz iftardan sonra bunların alınmasını irade etmişti...

Hükümdarın maiyetindekilerin yemeği için de harem dairelerinin fazla sofraları kâfi gelmişti.

«Paranızı düşürdünüz!»

Paşa ve haremî son derece cömert insanlardı. İyi havalarda paşaya olarak Babıâlden konağına gelirdi. Bu sırada yollarda dalgın dalgın düşünceli düşünceli giden adamların ceplerine ve ayaklarının dibine altın liralar atmak âdeti idi. Eğer giden adam ayağının dibine düşen paraları görmezse paşa:

— Paranızı düşürdünüz efendim!.. diye kendisine ihtar ederdi. Yolcu:

— Düşürmedim!.. filân derse paşa:

— Düşürdünüz, düşürdünüz... Alınız onu... diye mukabelede bulunurdu.

Zeynep hanımefendi de tek atlı bir kupa ile en fakir mahallelere gider ve kapıları aralıktan evlere para atardı. Kendisini belli etmeden...

7060 lira huzur hakkı

Eski belediye reisine ait dosya Ankara'ya gönderildi

Mülkiye müfettişleri belediyenin eski muamelelerini tedkik ettikleri zaman eski vali ve belediye reisi B. Muhiddin Üstündağın, memuriyet zamanında umumî meclis toplantılarına reislik ettiğinden dolayı huzur hakkı aldığını tesbit etmişlerdi. Müfettişler, Ankara'da da vilâyet ve belediye işleri valinin şahsında birleştiği halde Ankara valisinin belediye meclisi içtimasına reislik etmesinden dolayı böyle bir ücret almadığını ileri sürmüşler, sabık İstanbul valisinin huzur hakkı almasını kanun-
suz bulmuşlardı.

Müfettişlerin bu yoldaki mütalâaları üzerine B. Muhiddin Üstündağın aldığı ücretin mîkdarı hesap edilmiştir.

Yapılan hesaplara göre eski vali, reislik ettiği her toplantı için onar lira olmak şartıyla valilikten ayrıldığı tarihe kadar 7060 lira huzur hakkı almıştır. Bu hususta bir dosya hazırlanmıştır.

Dahiliye Vekâleti, meselenin tedkiki ve bu hususta katı bir karar verilmesi için dosyanın Ankara'ya gönderilmesini belediyeden istemiştir. Dosya belediye reisliğinden Ankara'ya gönderilmiştir.

KÜÇÜK HABERLER

★ Samatya'da oturan Yakubun 13 yaşındaki çocuğu Zihni, bir Yedikule - Sirkeci tramvayının arkasına asılmış, araba Lângaya gelince de atlamak istemiş, düşmüştür. Düşme neticesinde ayağı yaralandığından Cerrahpaşa hastanesine kaldırılmıştır.

★ Samatya'da oturan Arifin odasında duman görüldüğünden ve Arif de evde olmadığından oda açılarak içeriye girilmiştir. Bir yatak şiltesi yandıktan sonra ateş söndürülmüştür.

★ Tüberküloz cemiyeti aylık toplantısı 4 mart çarşamba günü saat on sekizde Çağaloğludaki Etibba odasında yapılacaktır.

★ Eminönü Halkevinden: 2 mart 1942 pazartesi günü saat (17.30) da prof. Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu tarafından Eymir salonunda (Ziya Gökalp) mevzuunda bir konferans verilecektir. Bu konferans için davetliye yoktur.

★ Fatih askerlik şubesinde: Her sene haziran ayında yapılmakta olan Yd. subay yoklaması şubat 15 de başlamış ve martın 15 inde nihayet bulacaktır. Gelmişler kanunen tecziye edilecektir.

Sonra gayet sade bir kadındı. Konağın hazine dairesi mücevheratla dolu olduğu halde elinde bir tek yüzük görülemezdi. Birçoklarına pek murassa, taştı altın saatler hediye etmek âdeti idi. Halbuki kendisi tek kapaklı bir gümüş saat kullanırdı.

Paşayı yaya yürürken görmeği kendilerine saadet bilen birçok kimseler Babıâlden İran sefaretine, karşı taraftan da Emniyet Sandığına kadar iki sıra dizilirlerdi. Paşa bunlara her zaman para verirdi.

Bir gün garip bir vaka olmuştur. Paşa para bekleyenlere selâm verip geçmişti. Tabii kimse bir şey diyemiyordu. İran sefaretî köşesinde bir ihtiyar adama da yine selâm verdi. Paşa onu tanıdı. Bu her zaman kendisinden para alan bir adamdı. Paşa:

— Paşa, dedi, bugün bir şey vermedim!

— Selâm verdim ya!

— Biz senden selâm değil para istiyoruz...

— İyi ama... Her akşam mı?

— Her akşam ya... Mademki alıştırdın vermeğe mecbursun!

Bunun üzerine paşa yanındakilerine bu adama derhal 20 lira verilmesini söyledi. Paşadan bir şey isteyip de alınmamasına imkân yoktu.

Bir çırpıda

Mazi hasreti...

Harpten evvel insanlarda umumî bir hastalık göze çarpıyordu. Bu «eskiye, geçmiş senelerdeki hayata hasret çekme» hastalığı idi.

Mesela Fransada herkesin kalbinde bir «1900» hasreti buram buram tütüp duruyordu. Dudaklarda daima aynı terane: «Ah 1900!.. Vah 1900», «Neredesin, dünyanın meşut senesi?...», «Bir daha dönmeyecek olan saadet ve bolluk yılı... Aziz 1900!.. Seni takdis ediyoruz...»

Ve radyolarda 1900 şarkıları söyleniyor, «1900 geceleri» tertip ediliyordu.

Yeryüzünün her tarafında yalnız 1900 senesi değil, geçen büyük harpten önceki bütün yılların hasret-i derin derin çekilip duruyordu. Deniliyordu ki:

— Nerede?... Hani o demler?... En sık kudurayı bir liraya yaptığımız zamanlar... Şimdi iyi bir iskarpın yaptracak olsan 14 - 16 lira!

— Hani en mükemmel elbiseyi üç, dört liraya yaptığımız, en eğlenceli geceleri sadece 20 kuruşa geçirdiğimiz devirler... Bugünkü de hayat mı?... Hayat, 1914 ten evvelki günlerdi... Ne yazık ki onların hepsi birer serap oldu...

Hele ikinci dünya harbi başlamadan evvel 1913 yılında bu eski senelere hasret, bütün dünyayı bir kriz halinde sarmıştı. Herkes biçare 1938 i, kendisinden önce ve 1914 ten evvelki ağabeyleri ile mukayese ediyor ve onu pek hor görüyordu.

Fakat 1938, bütün insanlardan intikamını öyle aldı ki ve «Beni bir gün olur elbet, araaaar, araaarsın...» şarkısını hatırlatacak tarzda kendini öyle bir arattı ki...

Biz buünkü insanlar onu hem de aynı şarkının mısramada olduğu gibi «dört elif» miktârında çekerek araaaa, araaaayoruz...

1938!.. Belki aradan yarım asır geçse bile 1900 nasıl aranıyorsa, onun da hasreti çekilecek...

Onu da «bir Cennet senesi» halinde yıllarca başlarında yaşatacaklar...

Hem nasıl yaşatmasınlar?... O günleri düşünün bir kere... En iyi iskarpını 14 - 16 liraya ismarlıyorsunuz... Evet, en âlâsını!.. Şimdi bu bir hayal... Hem de ne tatlı hayal!..

Kıvrık etinin kilosı 50 kuruş, hattâ bazan 45!...

Bir rüya değil mi?... Uzaklaşmış nefis bir rüya!...

İnsanların kıymetini bilmedikleri o 1938 meğzer ne güzel sene imiş!... Bundan ibret alarak bugünün de, şu içinde bulunduğumuz zamanın da kadrini bilelim... Eeeeee... Beterin betri vardır.

Hikmet Feridun Es

Kimyager B. Nureddin Münşi Altan vefat etti

Yüksek mühendis mektebi kimya profesörü, cemiyet belediye eski âzası, ticaret odası kimyageri ve Halkalı Ziraat mektebi kimyayı zıral müderrisi, memleketimizin tanınmış yüksek kimyagerlerinden Nurettin Münşi Altan evvelki akşam âni olarak vefat etmiştir. Cenazesi bugün Ayaspaşadaki Endiko aptımanından kaldırılarak ikindi namazını müteakip Feriköy camisinde namaz kıldıktan sonra defnedilecektir.

Ailesi erkânına taziyelerini sunarız.

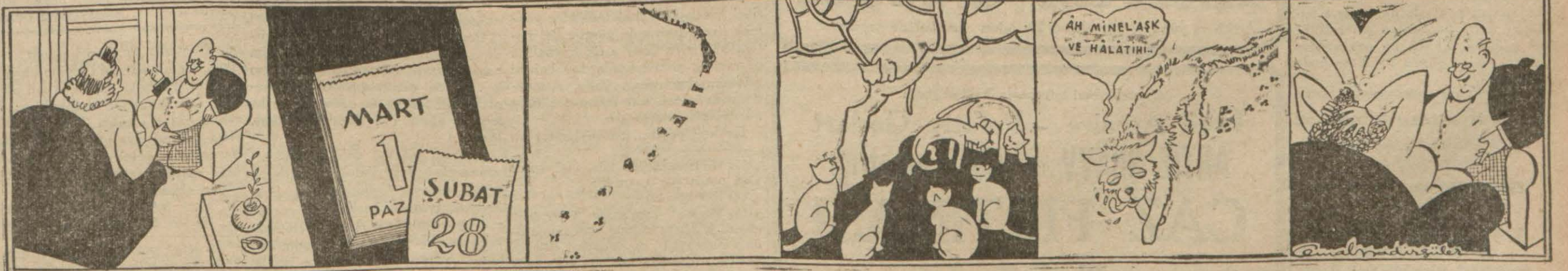
Et kesimi arttı

İki gündenberi Karaağaç mezhasında kasaplık hayvan kesimi bir parça artmıştır. Havaların düzelmesi ve nakliye işlerinin kolaylaşması üzerine fazla hayvan gelmesi bekleniyor. Et fiyatlarının biraz ucuzlaması ümit ediliyor.

KİRALIK YAZIHANE ARANIYOR

Galatada, tercihan telefonlu, kaloriferli iki odalık yazihane aranmaktadır. Müracaat posta kutusu 2095.

Bay Amcaya göre...

— Bizim Sarman gene ortalarda yok bay Amca...

... Mevsim icabıdır, diyeceksin ama böyle bir hafta sürdüğü olmamıştı...

... Gerçi her yıl bu günlerde kaybolur...

... Üç gün, üç gece düşün dernekten sonra...

... Dördüncü gün döner, gelirdi... Bu yıl ne oldu acaba?..

B. A. — Kimbilir, belki belediye narh kıymuştur!..

Bağ, bahçe ve ev ziraati

Bu sene turfanda sebzeler azdır

Her sene sonkânundan itibaren piyasamıza turfanda çeşitli sebzeler getirilirdi. Bu sebzelerin ilk partileri Mersin, Adana, Silifke, Antalyadan ve ikinci partiler de Ege bölgesinden gelirdi. Hatay'da da tufanda sebzeye yetiştirilmesine başlandı için bu sene o havalliden de turfanda mahsullerin gelmesi ümit ediliyordu. Fakat kış Akdeniz muntakasında da giddetli tesirlerini göstermiştir. Turfanda muntakası olan bu havallide ilk turfanda fideleri tamamen bozulduğu için, ikinci defa fide yetiştirilmiş ve fideleme yapılmıştır. Fakat ikinci bir defa daha tesirini gösteren soğuk hava cereyanları bölgenin turfandaya muhas olan fidelerini yeniden bozmuştur. Bu durum karşısında bahçıvanlar son defa olarak fideleme yapmışlardır. Ancak bu fidelemenin neticesini almak için martın sonuna, hattâ nisanın ortalarına kadar beklemek lâzımdır. Her sene nisan'da piyasamıza kırmızı domates gönderen bu muntakalar bu sene kırmızı domatesi ancak mayıs ortalarına doğru gönderebileceklerdir.

İstanbul turfanda muntakası olan Kartal ve Maltepede de mahsul geç olarak elde edilebilecektir. Her sene olduğu gibi, bu sene de turfanda sebzeler pahalıya malolacağından, fiatlerinin yüksek olacağına şüphe yoktur. Bilhassa domates, patlıcan ve biberlerin fideleri birkaç defa bozulduğu için diğer turfandalardan daha pahalı olarak piyasaya çıkacaktır.

Ağaç dikimi

Yalnız İstanbul bölgesi için değil, diğer bölgelerde bile bu sene ağaç dikimi zamanını uzatmak kabil olacaktı. Soğukların tesiriyle ağaçların uyanması gecikmektedir. Eğer hava ları lodoslamaz ve soğuk hava cereyanları sık sık devam edecek olursa İstanbulda nisana kadar ağaç dikim zamanını uzatabilirsiniz. Esasen topraklar rutubetlerinin bir kısmını kaybetmedikleri için henüz tava gelmiş değildir. Toprak tavı olmazsa işlenmesi de, ekim ve dikimi de yerinde bir iş sayılmaz. Meyvalı ve meyvasız ağaçlardan hangileri olursa olsun kumlu topraklardan başka hiçbir toprağa tavsız zamanda dikilmemelidir. Eğer martın ilk haftası yağışsız geçecek olursa, toprak tavlama başlar ki, hemen ağaçların dikimine girilir. Kumlu topraklar cabu t. gelirler. Bu gibi topraklarda her gün ağaç dikişebilirsiniz. Ancak bu topraklara dikişecek ağaçların yazın haftada veya hiç olmazsa on günde bir defa sulanması şarttır. Ağaç dikişeceği zaman köklerin zedelenmiş, örsellenmiş olan kısımlarını budamalıdır. Eğer beş kilo inek gübresini on beş kilo su içinde çamur haline getirir ve dikişecek ağaçların köklerini bu çamurlu gübre suyuyla batırırdıktan sonra ağacı dikerseniz, ağaç köklerinin üzerindeki ince kulları zedelenmekten korunmuş olur. Bu çamurlu gübre suyu aynı zamanda yeni sürece kökçüklerle mevcut köklerin beslenmelerine yardım etmiş olur.

Şeker pancarı tohumu

Meraklı bir okuyucuma cevap— Şeker pancarı tohumu piyasada satılmaz. Bu tohumu ancak şeker şirketine tedarik edebilirsiniz. Veya şeker fabrikalarının bulunduğu muntakalarda bir tanıdığınız pancar müstahsil veya bir ahababınız varsa oralarından tedarik için bir miktar tohum tedarik edebilirsiniz. Fabrikalardan uzak muntakalarda şeker pancarı ekilmediği için bu mahsulün yetiştirilmesi mevzî olarak kalmaktadır. Eğer bu pancarı şeker fabrikalarına satmak maksadıyla yetiştirmek istiyorsanız, o zaman fabrikalardan birle anlaşınız. Ekeceğiniz yerin genişliğine göre size istediğiniz kadar tohum verirler. Bahçelerde yetiştirilen kırmızı pancarla hayvanlara yedirilen kaba pancardan şeker istihsal edilmez. Çünkü bu pancarların içindeki şeker yüzde 2 - 3 ten fazla değildir.

Şehir tiyatrosu temsilleri

İstiklal caddesi Komedi kısmında
Gece saat 20,30 da

BİR MUHAŞİ ARANIYOR

TARİHİ KONSERLERDEN - 6
HAFİZ POST

3 Mart 1942 salı günü saat 21 de
Şehir Tiyatrosu Komedi kısmı
Biletler Komedi kısmı gişesinden
tedarik edilir.

CEVAPLARIMIZ:

Bezelye çiçeği ve şebboy

Kadıköyde Rasim Ataman'a cevap — Bezelye çiçeği eylülde ilk kânun ortasına kadar tohumu ekilen bir çiçektir. Fakat bu sene soğuklar yüzünden bir kısım bezelye çiçekleri bozulmuştur. Şubat'ta ikinci defa ekenler olmuştur. Mart'ta ekilmesi mümkündür. Fakat fidanlar kuvvetli olmaz ve bol çiçek açmazlar. Tecrübe için bir mikdar tohum ekilebilirsiniz. Şebboy tahımı mayıstan ağustos'a kadar ekilir. Yediveren ve katmerli şebboyun büyütmüş fidelerini bahçelerden tedarik edebilirsiniz. Ada şebboyunun dikme zamanı geçmiştir. Çünkü bu fidanlar bugünlerde çiçek açmaya bile başlayacaklardır.

Kuşkonmaz mevsimi

Erenköyde Galip Aslana cevap— Sebzeye gibi kullanılan kuşkonmazın yenilen kısmı gövdesidir. Bu sebzeyi mart on beşinden sonra havalarda ılıklaşınca gövdesi sürmeğe başlar. Şayet havalarda soğuk devam ederse nisanın mayıs ortalarına kadar kuşkonmazlar yetişmiş olurlar. En iyi cinsi Yeşilköyde Halkalı Ziraat mektebinde yetiştirilir. Bu sebzeye pençe denilen toprak altı gövdelerle yetiştirilir. Bu pençeleri hem sonbaharda, hem de bu ayın ortalarına kadar dikişebilirsiniz. Kuşkonmaz tohumları pençe yetiştirmek için kullanılır.

Beşiktaşta Lâmia Erensoya cevap: Bahçenizde her sene ilkbaharda meydana çıkan yeşil böcekler (gül biti) veya batır derler. Bunlara karşı bu sütunlarda çaresi evvelce yazılmıştı. Belki göremediniz mütalâasile tekrarlıyoruz: Bir litre suyun içine beş gram arap sabununu koyarak eritiniz. Suyun köpüklenmesi ve arap sabununun iyice erimesi lâzımdır. Bu sabun eridikten sonra suyun içine bir kahve fincanı dolusu âdi zeytinyağı veya susama yağı, bu da olmazsa balıkyacağı, reçine yağı, kolza veya pamuk yağı gibi yağlardan birini azar azar dökerek iyice karıştırınız. Bu ilacı akşam güneş batacağı bir sırada ve serinlikte böceklerin üzerine serpiniz. İlaç böcekleri tamamen ıslatmasına itina ediniz. Bir iki defa tekrarlanacak bu ilaça yeşil bitler mahvolurlar.

Kuru bakla ve bezelye

Kuru bakla ve bezelye yetiştirmek isteyenler, havalarda henüz müsait iken derhal tohumları ekmelidir. Şubatın ilk gününden martın birinci haftasının sonuna kadar İstanbul ve civarında meyvaları kurutulmağa tahsis olunacak bakla ve bodur bezelyenin ekilmesi mümkündür. Fakat bu müddetten sonra artık ekim doğru olmaz. Her iki mahsulü katran denilen bir hastalık sarar ki, bu da siyah basra veya siyah püseron böceğinden ileri gelir. Bu sene kış giddetli olduğu ve hâlâ devamlı soğuklar tesirini gösterdiği için martın yedisine kadar bezelye ve bakla ekimini tavsiye ediyoruz. Yoksa şubatın ilk haftasından sonra bakla ve bezelye ekilmesi muvafık değildir. En müsait zaman esasen ikinciteşrin ayıdır.

Şimdi ekilecek baklaları ve bezelyeleri 8 - 10 saat su içinde tuttukten sonra ekmelidir. Her iki kuru sebzeyi ekilişi için, yer fasulyesi için söylediğimiz şekilde toprağı hazırlamalıdır. Yalnız baklaları 6 - 8 santimetre, bezelyeleri ise 3-4 santimetre kadar toprakla örtmelidir. Tohumların aralarında bırakılacak mesafe fasulyeler gibidir. Ocak usulile ekilecekse her ocağa üç bakla ve 6 - 8 bezelye ekmek muvafıktır. Çizgi usulünde bakla tohumları teker teker, fakat bezelyeler üçer üçer ekilirse ekiliş sahasından daha ziyade mahsul alınmış olur. Gölgeli yerler her iki mahsule de zararlıdır. Fakat nemli yerler her iki kuru sebze için faydalıdır. Bakılması fasulye gibidir.

Yerli azele

Suadiyede İrfan Mete'ye cevap— Acala denilen azelelerin dört beş çeşidi İstanbul bahçelerinde çeliktin üretilerek yetiştirilmiştir. Fakat bunların da miktarı az olduğu için pahalıya satılmaktadır. Avrupadan hiçbir şey getirmek kabil olamadığı gibi çiçek fidanı celtirmek de imkânsızdır. Tohumdan bu fidanları yetiştirmek çok güç ve uzun zamana muhtaçtır. Harbin sonuna kadar beklemek zarureti vardır. Acala tohumunu da bulmak mümkün değildir. Sıcak serin varsa, elinizdeki çeşitlerden çelik yapabilirsiniz. Çelik zamanı mayıstan haziran ve eylülde sona erer kadardır.

«ROMEO ve JÜLYET» şaheserinin unutulmaz yaratıcısı...
LESLIE HOWARD ve Amerika sinema dünyasının yeni GRETA GARBO'su
İngrid Bergman
Beyaz perdenin en nefis Aşk filmi yaratılır.
AŞK'ın SONU
Önümüzdeki Çarşamba akşamı
MELEK sinemasında

Yarın akşam:
SÜMER
SİNEMASINDA
Günümüzün en çok sevilen ve en çok beğenilen iki eşsiz yıldızı
Laurence Olivier
ve
ViViEN LEiCH
REBEKA ve VATERLO KÖP. RÜSÜ'nün elemli ve muhtarp aşk kahramanları tarafından büyük san'at kudretile temsil edilen:
Iztirab Gecesi
Acıklı ve yürekler parçalayıcı bir aşkın harikulade romanı.

Aylardanberi heyecanla beklediğimiz
Fred Astaire - Polette Godart
ARTIE ŞHAVV GAZİNİN yarattığı
CAZ FIRTINASI
Bu Perşembe akşamı **Lâle'yi** alkış fırtınasıyla saracaklar.

TARİHTEN SAHİFELER

Makbul İbrahim paşaya dair...

Kanunî Sultan Süleyman saltanatının son senelerinde işi iştete, zevku safaya karşı ziyade giddet göstermişti. Halbuki gençliğinde mahremi olan has odabası İbrahim ağa ile birlikte geçirdiği demlerde, sonra veziri âzamı olan bu İbrahim paşanın kemanını, sarayının denize nazır odalarında kadınlar arasında dinlediği akşamlarda hiç de böyle davranmazdı.

Müverrih Mustafa Âli efendinin yazma (Mahasinüdeh) eserinde (1) verdiği malûmata göre: (Kanunî Sultan Süleyman gençliğinde şarap içti, asırdaki musiki üstadlarını yanına celbeder ve çeng, nay, rûbap dinlerdi. Kemenceci Şahkulu, neyzen Kasapzade Ahmed, Şah Mehmed Nayî, dâvudî sadalı Malkaralı Hafız Mehmed gibi üstadları ayda bir kere, bazan daha sık meclisine getirir, kendilerine ih-sanlarda bulunurdu. Bunların deri devletle böyle girebilmeleri nedimi ve veziri İbrahim paşanın ilkasile olmuştur.

Sultan Süleymanın makbul sadrazamı İbrahim paşa ile birlikte bazı geceler Venedik balyozu Giritti'nin B-zyöğündeki konağına giderek zevku safalar ettiği yolunda çıkan şayialar: havas arasından halk ağzına kadar düştüğü de bu dedikodular yüzünden Sultan Süleyman hakkında (İbrahim ve balyoz tarafından sihir ile teshir edilmiş) nazarile bakılmasına bile sebep olmuştur. (2) İbrahim paşa da Atmeydanına nazır sarayında kendi nefsi nefisi için parlak âyini cemler tertip ederdi. (Cennetten nişan veren köşklere, nur içinde neşe ve şenâretle dolu odalarda her biri hürden güzel, aydın parlak peri yüzlü cariyele, kölele, hademe ve gulâmlar; iffet «serape»desinde» yetişmiş bâkir ve pakize kızlar; oynarken rakı ve cevvelânı tavustan güzel, şevku şağabânında şarkıların nâğmeleri kakanustan mergup, gönül yakan muganniyeler; ay gibi gümüş kemerli, güneş gibi altın üsküflü parlak manzaralı gulâmlardan kimi karşısında hizmete hazır, kimi arında bir işarete muhtazır idi.) (3)

Müverrih Mustafa Âli efendinin rivayetine göre de: (Sadrazam Makbul İbrahim paşa, geceleri geçirdiği zevku safa meclislerinden sonra divana mahmurluk halile tevceh ederdi; bu sırada şenar ne vazlar merdane varasigiler çaralar önüne giderlerdi; o bu halinden utanmaz ve halktan çekinmezdi.) Budin kalesinin 1526 da fethinden sonra büyük ganimetler arasında Macar hazinesinde kral Matyas Korvinüsün zengin kütüphanesi ve üç heykel gemilerle İstanbul'a getirilmişti. Bu heykeller Atmeydanında birer kürsüye konularak halka temâşa ettirilmiş ve İbrahim paşa tarafından kendi sarayı önüne dikilmişti.

Bizansa dair müellefat sahibi olan Jean Ebersolt'un «Constantinople bizantine et le voyageurs d'orient» eserinde verdiği izahata göre: (Bu üç çiplak heykelden birisi bronzdan Herkül heykeli idi; diğer ikisinin (Apolon) ve (Diyana) heykelleri olduğu rivayet edilir.

Avrupalı seyyahlar bunlardan yalnız Herkül heykelini kaydetmişlerdir. Bu heykellerin üçü de Macar kralı Matyas Korven zamanında Hırvat artisti Jakob von Trau tarafından yapılmıştı. İbrahim paşa Atmeydanında sarayını yaptıran, eski Bizans şirkini duran taş sıralarından üçünden maadasını tahrip ettirmiş, bu heykelleri şirkini tulanı mihveri içinde obelisklerle aynı hat istikametine bulunduran yedi mermer sütundan birisi üzerine koydurmuştu. Heykeller İbrahim paşanın Topkapı sarayında boğdurulmasından (H. 942 - 1535) sonra yıkılmış, ortadan kaybolmuştur.

1544 senesinde Fransa kralı birinci Fransuazın ilmi tedkikler yapmak üzere İstanbul'a gönderdiği nazir: Pierre Gilly artık heykelleri görmemiş, yalnız bunlardan bahsedildiğini duymuştur. Gilly, Atmeydanında ancak altı mermer sütunu gördüğünü bildirmiştir.

İbrahim paşanın bu heykelleri sa-

zate mevcut dedikoduları, mutaasırların şikâyetlerini giddetlendirmiş, paşaya putperest diyenlerin fikrini teyid eylemişti.

Şair Fıganî Ramazan Çelebi:
**Dü İbrahim âmed bedeyri cihan:
Yegi bütikensüd, yegi bütinşan!**

Diye İbrahim paşayı hicve tasaddi etmesi üzerine, egeşe ters bindirilererek şehirde dolatıldıktan sonra siyaseten asılmıştı.

Bu heykellerin o zaman İstanbul İslâri ahalisi üzerinde bıraktığı fena intibai ve İbrahim paşa aleyhinde kabaran fikirleri şu beyit dahil gösteriyor:

**Bir Halil evvel gelip esnamı
kulmuş şikest,
Sen Halilim, şimdi geldin, halkı
kıldın putperest!**

Ancak İbrahim paşanın gururu böyle tarizlerle kırılacak dereceden çok aşkın, taşkındı. O fevkalâde di-yaretine adina sultanlık ünvanını ilâve edecek dereceye varan bir hürsü da katmıştı.

Müverrih Âli efendi diyor ki:
(Lâla Mustafa paşadan ittim: Kendisi Sultan Süleymanın berber-başısı iken, İbrahim paşa da odabası imiş. İbrahim paşa hünkârın turnaklarını kesermiş; ayaklarını gümüş leğen içinde yıkarmış. Âdeti imiş ki bu suyun bir miktarını içti, birazını da gülâb gibi yüzüne saçarmış. Har-em hüddamını da:

— Bu âbî pâkin bir katresini za-yî etmeyiniz ki, âbî hayat dedikleri velinimetin mübarek ayasının tathirinden kalan sudur!

Diye böylece harekete terğib edermiş.)

Efendisine hizmet esnasında böyle taabbüd ve tezellül ettiği halde İbrahim paşa ikbal günlerinde elçileri kendisini memlekette padişahın ziyade hâkim göstermeğe yeltecek kadar azamet satıyordu. Avusturya hükümdarı Ferdinandın (Lardegim) ve imparator Şariken'in (yegenim) diye yadettikleri bu Osmanlı sadrazamının son dereceye varan hürsü ve gururu nihayet hayatını maloldu. Topkapı sarayında iken bir gece çişkençe ve siyaset fenlerinin büyü. üstadı» Cellâd Ali ve birkaç muavin: tarafından «kaydi görüldü.» (4)

İbrahim paşanın katline gösterilen sebeplerde katiyet yoktur. Beyazıt camisinde Veliyeddin Efendi kütüphanesinde mevcudiyetine yukarıda işaret ettiğimiz risalede:

(Eskiğin hükûm hemdemi ve meclisinin «nüktegüzar» nedimi olmasile padişahın gazabından kendisini masun ve muaf biliyor, padişah halindeki değişiklikten gafil bulunuyordu. Bin türlü muhalı hayal ile, kibrü dalâletle nice faydasız sevdâyı kalbinin matlabı ve maksudu edinmişti.) (5)

Denilerek İbrahim paşanın bir gün saltanat makamına kadar yükselmek hayaline kapılmış olduğu anlatılmak isteniyor.

(Nuruosmaniye) kütüphanesinin yazma kitapları arasında 4240 numarada mukayyet Erzurumlu İbrahim efendinin Dördüncü Murad namına telif eylediği (Muradname) eserinde de bu mesele hakkında şöyle bir rivayet görüldü:

(Hâris İbrahim paşa bir gün defterdar İskender Çelebiye, kalbinde beslediği emeli açar ve:

— Saltanatı Osmanîye nail ol-sam şanıma düşer!

Der. Vakiller geçer. İskender Çelebi, İbrahim paşa ilkasile, katli mukarrer olduğunu anlayınca, sultana yazdığı bir rik'ada, İbrahim paşanın bu sözlerini aynile nakleder.

941 — 942 olacak — ramazan-ının yirmi ikinci gecesi müşahabe esnasında Sultan Süleyman iltifat yüzünden veziri âzamına:

— İbrahim! Seni veliahd etmek isterim! Ne dersin?

Diye sorar. İbrahim paşa «İba güne edadan» sonra hürsü ve tamahını meydan. vurarak:

— Sikkenin bir tarafında namım nakşolsa bestir. Ol rütbe banayeter! Cevabını verir. «Sultanı zamir-danın» şüphesi halledilir; İbrahim paşa huzuru hümayundan kalkıp has odada yatağına yattıkta Kanunî Sultan Süleyman bostancıbaşı İskender ağayı (6) göndererek katlettirir.)

İbrahim paşanın daha dostlukları esnasında zamirindeki harisane emeli İskender Çelebiye açtığı hakikîndak. rivayeti başka bir eserde mütalâa etmedim. Ancak Hadika-tülvüze dahi İbrahim paşanın ter-cüme halinde (Saltanat ve istiklâl sevdası gibi muhal bir hayalin tuzağına tutulmuş olduğu padişaha bildirildiğinde...) yolundaki kayıt ile bu rivayete kıymet vermektedir. (Si-

Serbes sütun

Bir millî edebiyat nasıl var olur?

Bu soruya karşılık verebilmek için, önce (millî) kelimesinden ne demek istendiği anlaşılmalıdır. Bu kelimeyi biz o kadar çok yerlerde kullanıyoruz ki edebiyata da vasıf olup olamayacağını düşünür oluyoruz. Meselâ (Millî Sigorta şirketi) nde (millî) kelimesi, öyle maddileşiyor ki artık onu edebi yata da vermek hemen hemen zor oluyor; çünkü edebiyat başka, sigorta işleri büsbütün başka şeylerdir.

(Millî müzik) dediğimiz vakit de ne demek istediğini iyice kavramak güçtür; çünkü (millî) kelimesi burada alaturka dediğimiz müziği göstermek-tedir.

Biz, edebiyata döneelim: Divan edebiyatı, millî bir edebiyat mıdır? Buna «evet» dersek o halde millî edebiyatı bugün için dile alamayız; çünkü bugünün edebiyatı ile Divan edebiyatı arasında aşılmasın sınırları vardır.

(Millî edebiyat) demekle yalnız millîetimizi konu edinen edebiyat mı kasdediyoruz? Meselâ Egemenlik savaşında adları geçen kahramanlarımızı öven şiirler, yahut milletimizin her hangi tarihsel olaylarını anlatan yazılar, yalnızca millî edebiyatımız mıdır?

Bir de (Türk) kelimesi var. Türk edebiyatı, Türk, bilnrece yıllık bir tarih içinde gelişmiş olduğu için, onun başka çegni ve çeşitlerde yarattığı Divan edebiyatı, Tanzimat edebiyatı, Serveti Fünun edebiyatı, Yeni İsan edebiyatı ve bugünkü edebiyat, hepsi hepsi Türk edebiyatının içindedir.

Bütün bu edebiyatlar, hattâ bugünkü Türk edebiyatı dahi birer zümre edebiyatı olmanın ileriye gidememiştir, gidemiyor da. Niçin. Çünkü tam anlamile millî bir Türk edebiyatı ancak derin köklü bir edebiyata, bir de bilgiye dayanmalıdır. Bu derin köklü edebiyat, (folklor) edebiyatıdır. Bu edebiyat, bütün tarihimizin edebi ananelerini taşımaktadır. Halbuki biz buna yıllardanberi üzerinde çalışın-lar bulunmasına rağmen, değeri kadar önem veremekteyiz.

Vâlâ Nûreddin, 7 şubat 1942 tarihli (Akşam) gazetesindeki yazısında, Ankara radyosunda halk edebiyatı üzerine söylenen sözleri değilse bile dinle-tilen örnek şiirleri beğenmiyor. Bun-ları dinlemediğim için, edebi değerleri üzerine bir şey diyemiyceğim. Yal-nız, (Anlatılışa göre fetva verilir) sözünü anarak, Vâlâ'ya hak vereceğim.

Bir kere halktan olan her hangi şiir-i şirî edebi bir değimde olmak lâzım gelmez. Halk sözleri içinde dinle-nemeyecek, hattâ dinlenmemesi gere-kecek olanları da vardır.

Sonra, en yüksek edebiyatlar gibi, folklor edebiyata da (taklid) olunma-lıdır. (Taklid), bir zevk eseri de-gildir.

Öyle ise (folklor) edebiyatı (taklid) olunacak değil, yeni bir millî edebi-yata dayanak olacaktır.

Bütün bugünkü büyük millî edebi-yatları kendi folklorlarından doğmuş-tur. Biz, onları bu işi nasıl yaptıkları araştırmak, ondan sonra kendimize özgü bir yol bularak millî edebiyatı yaratmağa çalışmak «devindeyiz».

İşte bundan ötürü bilginin gerekli-gini de ileriye sürdüm; çünkü bilgi bize yöntem (méthode) verir; yön-temsiz bilim olmayacağı gibi edebiyat da olamaz. Edebiyat, bilim üzerinde kültürlü olmanın nasıl şiir söyler, na-sıl edebiyat yaratır? Garp edebiyatı-rını gelişim tarihleriyle bilmek, onlar-dan kozmopolit değil, millî bir ilhama maya kazanmak mümkündür. Bundan ötürü, garp edebiyatlarını (tabu) sa-yamayız; onları da öğrenmeğe ihtiya-cımız vardır.

Birer zümre edebiyatı olmakla be-ra-ber, kuvvetlerini inkâr edemeyeceği-miz Divan edebiyatı, Serveti Fünun edebiyatı ne de olsa, Arap ve Fars dil ve edebiyatlarından yararlanmışlar-dır. Garp edebiyatları için imânîteler ne idiyse, bizim bu edebiyatçılarımız için de Arapça, Farsça odur.

Arap, Fars dil ve edebiyatlarını, haklı olarak bıraktıktan sonra, bir öz Türk edebiyatı yaratmak için, yal-nız folklor edebiyatının yetmeyeceği bellidir. Onun için, yeni ve eski imân-îteleri, tercihte yollu de olsa, öğren-memiz gerektir. Maarif Vekilimizin Yunan - Roma ve garp kıssıklarını Türkiye çevirmek yolundaki hizme-ti, bu gereğin artık anlaşılması oldu-ğunu gösterir.

Vâlâ Nûreddin'in hakkı vardır; her hangi bir halk şiiri örnek edinilemez; çünkü (taklid) yaratmak değildir. Ya-ratmak ise, ancak türlü türlü ilham kaynaklarımız, türlü türlü (İnşa mal-zeme) lerinin çokluğu ile imkân içine girer.

Kâzım Nâmi Duru

çilli Osmanî) İbrahim paşanın ces-dindir Okmeydanında defnedildiğini yazıyor. Halbuki müverrih Âli efendi: (Bazı havastan menkuldür: İb-rahim paşanın kabri Galatada Can-feda tekkesi civarındadır. Başucun-da erguvan ağacı dikilmiş bir mak-bere vardır. Vezirin kabri idüğünde şüphe olmayal) diyor.

Süleyman Kâni İrtem
Esbak İstanbul Valisi

(4) Künhülhâbarın yazma kısmı.
(5) İfade mümkün mertebe sade-leştirilmiştir.

(6) Âli efendi yalnız cellâd Allin ismini verir. Bostancıbaşı da katli esnasında hazır bulunmuş olacaktır.

SÖZÜN GELİŞİ

Seyahat yerine Seyahatname

Zaman o zaman değil, yoksa gezmek, vapurla Akdenizde dolaşmak, otomobile Londraya gitmek, Afrika'ya dalmak, Asya'ya uzanmak, Amerika'ya çıkmak, yeni memleketler görüp yeni insanlar tanımak hoşla gitmez şeylerdir midir? Sulu günlerin artık geri gelmez gibi görünen zevkleri arasında bunlar da vardı. Dünya karışal iberi seyyah, ayakları konduğu dala bağı bir kuş gibi duruyor. Bu duruşun yüz sebebi var: Evvelâ yollar kapalı! Meşhur hikâyedeki gibi ötekileri bırakalım.

Hattâ yurt içinde gezmenin bile sırası değil. Çünkü trenler, vapurlar gezmeğe çıkmış bir vatandaş dolaştırmaktan çok daha mühim işlerle meşgul. Bir vapurda, gıda kıymeti pek yüksek olan semiz bir koyunun durabileceği yere bir seyyahın veya bir seyyah çantasının yerleştirilmesi düşüncesizlik olur. Trenlerde boşyere kalabalık etmek lüzumlu işleri aksatabilir.

Dahası var: Yaşadığımız devir tutumlu olmayı emrediyor. Parayı dağa taş serpmek zamana geçti. Çok yürümek ayakka-bının altını aşındırır; elbiseyi yıpratır; paltosu vaktinden evvel ölüme sürükler. Herkes evinde veya vazifesi başında! Seyahati ev ile iş arasındaki mesafeye indirmek lâzım.

Peki, ya güzel yurdumuz! Onun gözler için saadet olan manzaralarını, her birinde ayrı bir tarih yatan köşelerini, kalbe ferahlık veren âbidelerini görmek için şimdi vaz mı geçeceğiz? Hayır! Dedelerimiz «zaman sana uyumsuz sen zamana uy» demiş.

İşte şimdi ben trenlerde kalabalık etmeden, akşam olunca başımı bir yere sokabilmek için otel veya eski tanıdıklardan birine balta olmak şekilleri arasında mütereddit kalmadan, seyahatin yorgunluklarından hiç biriyle rahatsız olmaksızın ve şaşılacak bir isabetle mutlaka görülmeli lâzım yerlere uğraya uğraya bütün Trakya'yı dolaşayım. Bugüne kadar iki vilâyet, üç kaza ziyaret ettiğim halde ayakta kalırsam altı bir cigara kâğıdı kadar aşınmadı. Üstüm başım katien toz toprak içinde değil ve en mühimmi: Bir kere olsun elimi para çantama atmış değilim. Çünkü B. Nahit Sırrın kitap haline koyup bana bir tane gönderdiği «Edirne seyahatnamesi» ni okuyorum. Sizin de aynı seyahati, aynı konfor içinde elli kuruşa yapmanız kabilidir.

Dedik ya zaman değişti. Artık sehayat yerine seyahatname! Dünya vaziyeti ne olursa olsun biz bu suretle güzel yurdumuzu, oturduğumuz yerde, dolaşmaya devam edebiliriz.

Şevket Rado

İSTANBUL HAYATI

Küçük şekerçi

Harfleri sündüre sündüre haykırırken elindeki minimini maşayı şeker kutusunun cam kapağında şıkardatarak tempo tutuyor:

— Yeni hayyyyat var... Hay-yaaaat... Kırk paraya bir tane yeni hayyyvaat...

Bu, köşe başlarında gelen geçen yolunu kesip buluşuk parmakla-rile şeker parçaları uzatarak:

— Abiyy... Bir tane alsanaaa.... Diye peşlerine takılan, pis kılıklı yulşık dilenci kızlar, sımsık Kipti çocuklarına hiç benzemiyor. Yamah paltosu tertemiz, eli yüzü pâk, çeh-resinde yaşımdan çok büyük bir irade, azim ifadesi okunuyor.

Akşam üzeri vapur iskelesinde maşasını şıkardatıp bağırarak kalaba-lık arasında dolaşıyordu. İşaret et-tim; bayram hediyesine koşar gibi sevinçle geldi:

— Kaç tane vereyim bay ağa-bey?.. Çok tatlı şekerlerim var. Bir alan bir daha istiyor.

Camlı kutudan maşa ile çıkardığı şekerleri temiz bir kâğıt parçasına sarıp verdi. Paltosunun cebinde bir defter kenarı görünüyor, sordum:

— Mektebe gidiyor musun?

— Evet... Dördüncü sınıftayım.

— Kaç yaşındasın?

— On..

— Ammen, baban var mı?..

Zekâ parlayan gözleri birdenbire nemlendi, temiz alı hüznün kırışık-ları ile çizildi, rengi uçan dudak-ları titreyerek mırıldandı:

— Annem var... Babam iki yıl evvel öldü.

Biraz evvel etrafı cınlatan sesi gittikçe kısıyor, son kelimelerin bo-ğazında düğümlendiği farkedili-yordu.

— Demek hem şeker satıyorsun, hem mektepte okuyorsun?..

İslanlar kırıksızları kurparak, ya-şından umulayan bir ciddiyetle:

— Ne yapalım? dedi. Annem be-kâr camasıyı yıkayıp iki küçük kar-deşimle bize bakıyor. Ben de pay-dos zamanlarında şeker satıp kıtap, defter parası kazanıyorum.

— Baban ne iş yapardı?.. Büyük bir günah itiraf eder gibi mahcup bir tavırla gözlerini yere di-kip kekeledi:

— Kahveci idi. Arama, şey... Çok rakı içirdi.

Bahsi değiştirdim:

— Şekerlerin iyi mi?.. Masum bir samimiyetle cevap vardı:

— Öyle tatlı ki, yiyecekler hep ağız-larını şırıpatıyorlar.

Şekerlerini medhederken minimi-ni dudaklarını emerek yutkunuyordu.

— Bunlardan sen yemiyor mu-sun?

Dedim. Bir an içinde gözlerinde parlayan arzu şimşegi gene orada söndü:

— Ben nasıl yerim?.. Sonra para kazanamam ki... Yalnız, hafta baş-larında bir tane ben yerim, bir de kardeşlerime veririm.

Elimdeki şekerleri uzattım:

— Bunları sana hediye ediyorum. Kendin ye...

Kaşlarını çatı, yüzü lapkırması oldu:

— Hayır... Onları ben size sat-tım. Beğenmiyorsanız paranızı geri-ye verelim.

Sesimin titreyişinde, dudakların büyük feryadı, zedelenen izzezi nefsi-nin coşkun isyanı farkediliyordu. Şe-kerlerden birini kendim yedikten sonra:

— İşte, dedim. Ben bir tane ye-dim. Bunları da kardeşlerime götür. Kendinden büyüğe karşı inatçılık iyi şey değildir.

Utangaç bakışlarla etrafı süzerek şeker kâğıdını aldı:

— Tesekkür ederim. Ben de hafta başında yiyeceğimiz şekerleri sa-tarım.

Alın teri ile hayatını kazanan ol-gun bir adam edası kalabalığa ka-rşırken, gene o ses çılıyordu:

— Kırk paraya yeni hayyyvaat... Cemal Refik

Mükellefler arasındaki kır koşusu

İstanbul beden terbiyesi müdürü-lüğü tarafından mükellefler sporcular aras-ında tertip edilen kır koşusu dün sa-at 15 te Şişli tramvay istasyonu ile Bahmuncu çiftliği arasında iki do-fa gidip gelme olarak 6000 metre üzerinde yapılmıştır.

Büyük bir alaka gösteren 122 atletin iştirak ettiği bu müsabaka neticesin-de Erenköy Gençlik kulübü mükellefler takımını birinci olmuştur. Müsabaka-dan sonra derece kazananların mükâ-fatları Beden terbiyesi İstanbul mü-dürü Feridun Dirmektekin tarafından merastimle verilmiştir.

AKŞAM SİRO

Dünkü lig maçları

Haftanın mühim karşılaşmasında Beşiktaş - Fenerbahçeyi 1-0 mağlûp etti

Galatasaray, Süleymaniye'ye 5-1; Vefa, Beyoğluna 5-2 galip geldi

Dünkü karşılaşmada Beşiktaş Feyzi, Melihin bir hücumunu keserken

Puan cetveli

Takım	M	G	B	M	A	Y	P
Beşiktaş	13	12	—	1	62	7	36
G. Saray	12	11	—	1	52	5	34
İst. Spor	13	9	1	3	32	13	32
Fener	12	9	—	3	45	6	30
Vefa	12	6	3	3	31	15	27
Kasımpaşa	12	3	3	6	19	35	21
Beykoz	12	2	3	7	11	33	19
Süleymaniye	12	2	2	8	15	48	18
Taksim	12	1	—	11	5	57	13
Beyoğlu	12	—	—	12	7	46	11

Galatasaray Vefahlar çok üstün bir oyun tutturarak rakibinin iki golüne beş golle mukabele ettiler ve karşı-

laşma 5-2 Vefanın galebesiyle bitti. G. SARAY 5 — SÜLEYMANIYE 1

Günün son maçı Galatasarayla Süleymaniye takımları yaptılar. Hakem Adnanın idare ettiği bu maça Galatasaray takımı şu şekilde çıkmıştı:

Osman - Salim, Faruk - Barbaros, Arif, Kemal - Hikmet, Salâhaddin, Gündüz, Mustafa, Gazanfer.

Oyunun başlamasıyla beraber hâkimiyeti alan Galatasaraylılar üstüste yaptıkları sayılarla ilk devreyi 2-0 galip bitirdiler.

İkinci devrede bu hâkimiyet - yet devam etti. Süleymaniye'nin bir golüne üç golle mukabele eden sarı kırmızılar bu suretle maçı 5-1 ka-zandılar.

Tütünün vücut üzerindeki tesiri

Tütün iptilâsı ve müzmin zehirlenme

Yazan: Dr. İbrahim Zati Öğet

Geçen yazımızda tütünün tarihinden bahsetmiştik. Bugün de vücut üzerindeki tesirlerini anlatacağız.

Hemen her memlekette tütün bir çok kaydı şartlara tabi olarak satıldığı halde içenler azalmamıştır. Bu asırdan evvelki asırlarda tütün içenler bir parça azalmışsa da 20 nci asırda tekrar fazlalaşmıştır.

Şimdiye kadar içenler cahil oldukları için zararını bilmezler ve sadece gördükleri için içenlerdir. Fakat bu asırda okuyup yazma bilmiyen, içtikleri, yedikleri şeylerin fayda ve zararlarını takdir etmiyen kimse kalmamıştır. Herkesin seve seve içtiği — ki şimdi en çok içilen sigardadır — tütünün yavaş yavaş kendilerini tutun zehirlendiklerini acıba içenler bilmiyorlar mı? Ben gezdiğim, gördüğüm yerlerde konuştüğüm kimselerin hemen hepsinin içtikleri tütünün fizyolojik olan tesirini merak ettim ve tedkikatının neticesinde vücudun muhtelif aksamı üzerinde muzır tesirler gösterdiğini anladım. Filhakika tütün meselesi, üzerinde uzun müddet konuşulacak şühhat meselesidir. Ve bu noktadan büyük ehemmiyeti halzdir. Sıhhatine düşkün olan herkesin bu mesele ile alakadar olması lâzımdır.

Az miktarda nikotin ile zehirlenmelerde baş ağrısı ve baş dönmesi, bulantı gibi âraz, aynı zamanda baygınlık görülür. Nabız evvelâ ağır olarak vurur. Sonra küçülür ve adedi çok artar. Tükürük fazlalaşır, karın ağrıları, ıshal, kay gibi şeyler görülür. Ağır tesemmümlerde yukarıda sayılan âraz daha şiddetle artar. Göğüsle derin bir sıkıntı, derin terleme-ler, ihtilâlat ve saire görülür.

Öldürücü şekilde zehirlenmelerde ihtilâclar, nabızın küçülmesi, mide ve karında yama hisleri, kay, ellerin, ayakların soğuması gibi ölümlü ârazı görülür ve hasta vefat eder. Bu esnada hadaka fevkalâde küçülür. Tahvil edilecek olursa bu âraz nikotinün uzviyet içinde tahallülünden husule gelir. Evvelâ mün'aks emir merkezleri üzerine tesir eder ve o merkezlerde husule gelen tahrişat dolaşımı titremeler, ihtilâlat ve tetanoz tutulmuş gibi âraz meydana gelir.

Nikotin bilhassa adalati melsa üzerine tesir eder. Yani trademize tabi olmayan âzamız, meselâ barsaklar üzerine, mesane üzerine, rahim üzerine ve şıranlarımızın içindeki adalati melsa üzerine tesir eder ve onları takallüs ettirir, vakitsiz damar gerginliği, damar ka-tiği meydana gelir.

Nikotin, teneffüs üzerine de tesir eder. Evvelâ teneffüs hızı, bilâhare atelet husule gelir. Kalb üzerinde evvelâ şıranların takallüsünden husule gelen (damarların fazla gerginliği neticesi olarak) darabani kalb ağrısı, bilâhare başadığı zaman kalbin darabani sürat kesbeder. Hazim cihazı üzerinde de mide ve barsakların sık sık takallüs neticesi olarak kay ve ıshal ve ağzda tükürük fazlalığı görülür. Şimdiye kadar söylenen şeyler nikotin hâd zehirlenme şekilleridir.

Tütün iptilâsı ve müzmin zihirlenme

Maalesef bu şekli birdenbire kendini göstermiyen bir alışkanlık husule getiriyor. Yani gerek tütün yapraklarını imâl etmek için çalışan amelede ve gerekse çok sigara içenlerde vücutta zehir arasında derakap bir anlama basıl olur ki buna accountmence diyorlar, yani zehir ile beden arasında zarar vermeyen bir hal oluyor. Ve bunun içindir ki pek çok kimseler sigara ve tütün içtikleri halde hemen hiç kimsede mühim tesemmüm ârazı görülüyor. Fakat bu vaziyeti izam etmemeli ve buna asla güvenmemelidir. Tütün amelelerinde ekseriyetle baş ağrısı, baş dönmesi, fazla tükürük ifrazı, mide ağrıları, kay, sıkıntı, ellerin ayakların titremesi, kadımlara vakitsiz vaz'ı hamil ve ölü çocuk doğurma gibi âraz görülmesi nadir değildir.

Çok eskiden müzmin tesemmümlerde bu amelenin renkleri sarı ve kan-sız bir hal alır. Hattâ bazan kurgun bir renk te alabilir. Şunu da bilmelidir ki tütünün içinde yalnız nikotin yoktur. Nikotinden başka piridin, nikotin, kollidin, Hydrojen sulfureux ve saire gibi maddeler de vardır. Fakat bellibaşlı müessir madde gene nikotindir. Çok sigara içenlerde ek-seriyetle tesadüf edilen şey çarpıntı, darabani kalbde vakit vakit inkita ve ademî intizam gibi bozukluklardır. Daha ağır innaki sabir denilen kalb ağrısı görülür ki bunun tekrerrü anı ölümlü musip olabilir. Cümlei âsâ-biyede baş ağrısı, baş dönmesi, ellerin titremesi gibi âraz görülür. Göz si-nirleri üzerinde nikotin çok fena tesir eder ve gözün basan kör edecek derece-fenâlık husule getirir. Teneffüs âzamızda usreti teneffüsü, yani teneffüs hızı ve teneffüs darlığı husule getirir. Hazim cihazında istahasızlık husule getirir ve bundan mütevellit zaafı umumî meydana gelir.

(Devamı sahife 7 sütun 1 de)

Dev Sıynası

Merhum konak!

Tanı geride kalan ahşap binalara uzun ömür versin, meğer şu Zeynep Hanım konağının alın yazısında toprak olmak değil de kül olmak varmış!..

Herkes onun günün birinde hâk ile yeksan olacağını beklerken o birdenbire yanıp duman ve kül oluverdi. Acı bir sürpriz!..

Fakat, merhum konak bu sürprizi talebenden, profesörlerden ve konu komşudan ziyade onun hakkında çürük raporu veren fen adamlarına yaptı. Çünkü merhumu inceden inceye muayene edenlerin hepsi de onun yıkılabileceğini söylediler; böyle bir nesnenin yanabileceği hiç kimsenin aklına gelmedi.

Görüldüğü ki bu çeşit binalar hakkında çürük raporu verilirken yama ihtimalini de unutmamak gerekir.

En nezih...

Gazetelerden birinde bir balo reklâmı gördük. «Mevsimin en güzel ve en nezih toplantısı» olacağı temin ediliyor.

Demek ki daha önce verilen balolar pek nezih değildi!.. Hal-buki onlarda da davetliler güle oynaya vakit geçiriyorlar; ne nalar atılmış, ne camlar kırılmış, ne çerçeveler indirilmişti.

Birini methedeyim derken diğerini kötülemek insan zaafılarından biridir. Fakat bir tertip heyetinin böyle bir zaafa düşmesi garip!..

Kalkan yasak

Havagazı tahdidi kalktı. Herkes istediği saatte kibriti çıkıp havagazı ocağını yakabilecek.

GÜNÜN ANSİKLOPEDİSİ

Parşmen kâğıdı

Bir karlımız parşmen kâğıdının menşei hakkında malûmat soruyor.

Parşmen'in vatani bizim Bergama şehridir. İsmi de oradan alınmadır.

Andanolun garbinde bulunan Bergama, yüksek bir kalesi olduğu için, civardaki eyaletlerin hazinelerini saklamaya yarardı. Kalenin muhafızı, hükümdarlar arasında başgösteren muharebeleri fırsat bilerek istiklalini ilan etti. Ahfadı da, ücretli askerlerden mürekkep bir ordu kurdular; kral ünvanını aldı. Böylece, milattan evvel 241 den itibaren Bergama krallığı kuruldu.

Bunların Attal (Attalies) isimli hükümdarları Galat'ları (yani Kelt'leri) mağlûp etti. Merkezine, zafarinin hatırası olarak, güzel heykelleri süs-

lâ bir âbide yaptırdı. Bunda, Galat'ların nasıl mağlûp edildikleri gösterili-yordu.

Bergama kralları muharip devletler ortasında koruyabilmek üzere diplomatik yolunu tuttular. Evvelâ Grek şehirlerinin, sonra da Roma'nın müttelifi oldular.

Kral Attal burada bir kütüphane tesis etmişti. Buraya takriben bütün Yunan müelliflerinin eserleri getirildi. Ancak Mısır'da yetişen papirüsün yerini tutmak için, Bergama'da koyun derisini döge döge incelterek bundan, üzerine yazı yazacak bir yapıtık meydana getirdiler. Böylelikle, «Bergama kâğıdı» denilen bir yenilik doğdu. Bunun da adı, kullanıla kullanıla «parşmen» oldu.

Ve Bütün Ağrıları Derhal Keser, İsim ve Markaya Dikkat. GRİPIN yerine Başka bir Marka Verirlerse Şiddetle Reddediniz.

Kurallar senede 4 defa 11 eylül, 11 birincikânun, 11 mart ve 11 haziran tarihlerinde çekilecektir.